

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO 44119
VOL. LXXIX SEPTEMBER – RUGSĖJO 8, 1994 Nr. 35

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Lietuvos nacionalinė
M. Mažvydo biblioteka

RUSIJOS KARIUOMENĖ PASITRAUKIA IŠ LATVIJOS IR ESTIJOS

1994 m. rugpjūčio 31.

ESTIJOS, LATVIJOS IR LIETUVOS PREZIDENTŲ BENDRAS PAREIŠKIMAS

Rugpjūčio 31-moji bus atmintina diena trims mūsų valstybėms, o taip pat rytų kaimynams ir visai Europai. Pasitraukus Rusijos kariuomenei iš Estijos ir Latvijos, mūsų šalių tautos vėl tampa tikraisiais savo krašto šeimininkais, pirmą kartą po 1940 metų okupacijų. Dabar mes vėl galėsime netrukdomi stiprinti mūsų demokratines institucijas, planuoti ir dirbti mūsų žmonių gerovei.

Kariuomenės išvedimas naudingas taip pat ir Rusijai. Išvesdama savo kariuomenę iš mūsų šalių, Rusija patvirtino, kad ji pripažįsta ir gerbia tarptautinio bendradarbiavimo normas. Šis žingsnis turi padėti gerinti santykius tarp Rusijos ir mūsų trijų šalių. Tai atitinka ir viso šio regiono žmonių interesus.

Rugpjūčio 31-moji vienodai svarbi visai Europai, nes Rusijos armija pasitraukia ne tik iš mūsų šalių, bet ir iš Vokietijos. Mes tikime, kad šie du žingsniai – ir abu žengti tą pačią dieną – suvirtins stabilumą visoje Europoje ir paskatins atkurti vertybes, dėl kurių mūsų tautos taip ilgai kovojo.

Lennart Meri

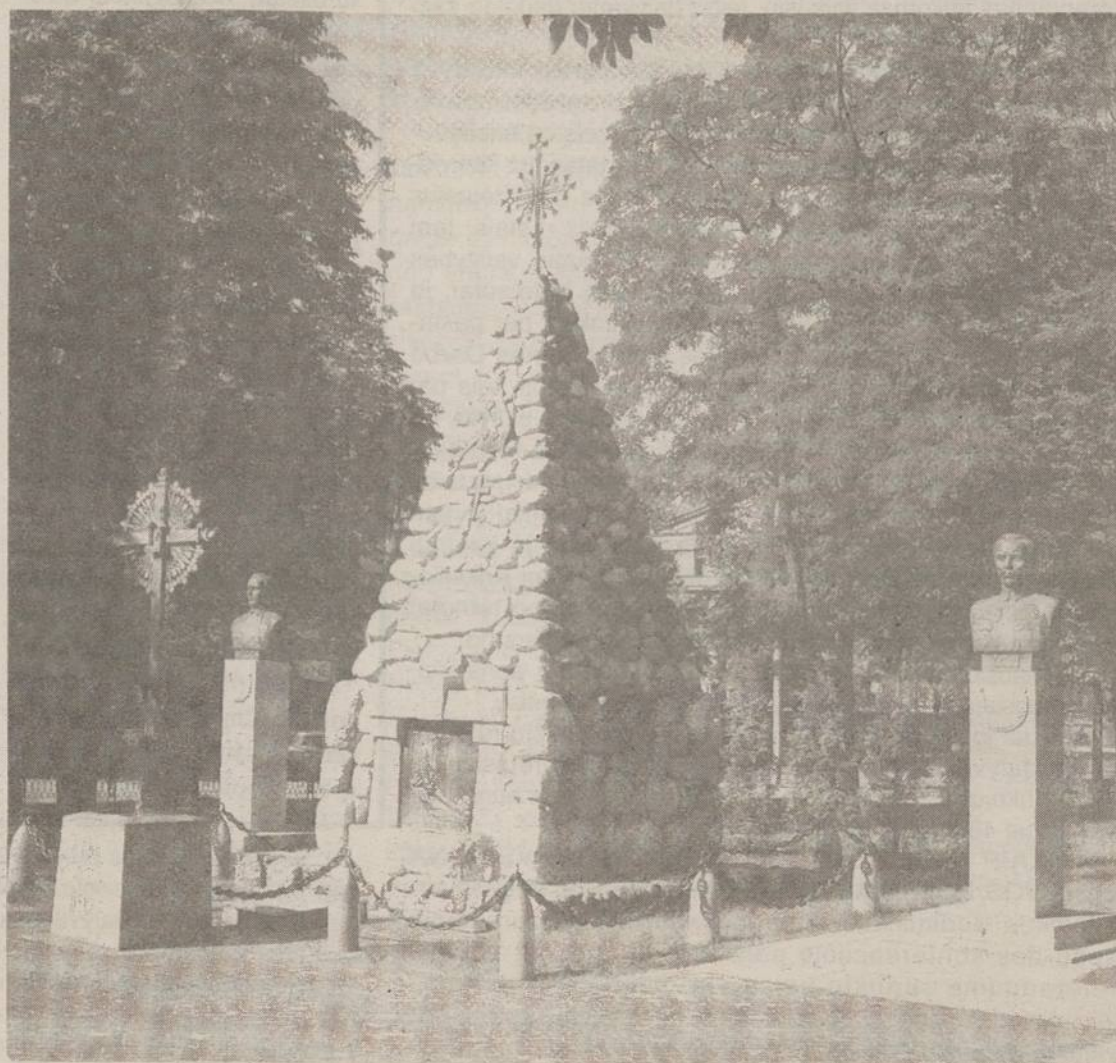
Estijos Respublikos
Prezidentas

Guntis Ulmanis

Latvijos Respublikos
Prezidentas

Algirdas Brazauskas

Lietuvos Respublikos
Prezidentas

Paminklas žuvusiems už Lietuvos nepriklausomybę Kaune.

J. Polio nuotr.

PRISIDĖKIME PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTŲ ANTANO SMETONOS, ALEKSANDRO STULGINSKIO IR KAZIO GRINIAUS ATMINIMO ĮAMŽINIMO

Siekiant įamžinti buvusių Lietuvos Respublikos prezidentų atminimą. 1994 m. birželio 1 d. sudaryta tam tikslui komisija, įtraukiant ir buvusių prezidentų politinių partijų atstovus Lietuvoje ir užsienyje.

Šioje komisijoje esantieji JAV nariai: Leonas Kriaučiūnas – Tautininkų S-gos pirm., Grožvydas Lazauskas – Valstiečių Liaudininkų S-gos pirm., Česlovas Masaitis – Užs. Lietuvių Krikščionių Demokratų pirm. 1994 m. rugpjūčio 29 d. pasitarime nutarė kreiptis į užsienio lietuvių visuomenę, kad ir savo aukomis prisidėtų prie buvusių trijų Lietuvos prezidentų paminklų pastatymo Kaune buv. Prezidentūros sodelyje. Šiuo projektu rūpinasi Kauno Karo Muziejus. Dr. Leonas Kriaučiūnas, lankydamasis Lietuvoje, Vilniuje ir Kaune, gerai susipažino su šiuo projektu.

Todėl nutarta skelbti vau, Lietuvos prezidentų A. Smetonos, A. Stulginskio ir K. Griniaus paminklų statybai Kaune buv. Prezidentūros sodelyje ir jų vardo muziejaus kambarių įrengimui.

Aukų prašome siųsti Prano Povilaičio (dr. Č. Masačio, Užs. Lietuvių Krikščionių Demokratų pirmininko įgaliotinio) adresu, pažymint: "LIETUVOS PREZIDENTŲ ĮAMŽINIMUI", 9050 TROY AVE., EVERGREEN PARK, IL 60642, USA.

Dr. L. Kriaučiūnas, JAV Lietuvių Tautininkų S-gos pirm.

G.J. Lazauskas, Liet. Valst. Liaudininkų S-gos pirm.

P.V. Povilaitis, Užs. Krikščionių Demokratų pirm.

dr. C. Masačio įgaliotinis

1994 m. rugpjūčio 29 d.

LR NUOLATINĖJE MISIJOJE PRIE JT

L.r. patikėtinė G. Damušytė susitiko su JT Generalinio sekretoriaus antrąja pavaduotoja politikos klausimams R. Green. Susitikimo tikslas: aptarti Generalinio sekretoriaus rengiamą pranešimą dėl kariuomenės išvedimo iš Estijos ir Latvijos statuso. Pagal praėjusiais metais priimtą rezoliuciją, Generalinis sekretorius yra įpareigotas informuoti 49-tąją Generali-

nę asamblėją apie rezoliucijos įgyvendinimą. Pokalbio metu buvo paliestas ir Kaliningrado srities klausimas. Susitikime dar dalyvavo Misijos patarėjas D. Sužiedėlis, JT Politikos departamento Europos skyriaus direktorius D. Boothby, jo asistentas A. Matsouka. Ponia Green šiuo klausimu taip pat susitiko ir su Estijos, Latvijos ir Rusijos delegacijomis.

TALKA TĖVYNEI.

Politinės, teisinės, ekonominės prielaidos

LR Seimo narys, prof., dr. Leonas Milčius

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

Lietuvių tautininkų sąjunga, matydama vienintelę konstitucinę ir demokratišką kelią sutrumpinti pragaištingą LDDP valdymą, organizavo parašų rinkimą referendumui "Dėl pirmalaikių Seimo rinkimų" surengti. Tikėdamiesi visų dešiniųjų partijų paramos bei pritarimo, subūrė iniciatyvinę grupę, kuri nuo gegužės 10 d. pradėjo rinkti parašus, kad pirmalaikiai Seimo rinkimai būtų surengti 1995 metų pradžioje. Deja, šią akciją atsisakė paremti stambiausios dešiniosios partijos – Tėvynės sąjunga (Lietuvos konservatoriai) ir Lietuvos krikščionių demokratų partija.

Šių partijų vadovų vieši pasisakymai spaudoje, televizijoje, radijuje, spaudos konferencijose, kad referendumas pradėtas per anksti, pradėtas ne taip, kad jam nepasisekus būtų padaryta žala visoms dešiniosioms partijoms, jų prestižui, kad yra ir kitų būdų sutrumpinti LDDP valdymą bei pradėta plati pačios LDDP antireferenduminė kampanija, nepalankiai keičiant patį referendumo įstatymą, nepaprastai apsunkino parašų rinkimą. Iniciatyvinė grupė, nors buvo surinkta per 220 tūkstančių parašų, vardan dešiniųjų partijų

santarvės, birželio 27 d. nutarė parašų rinkimą nutraukti. Tačiau Lietuvių tautininkų sąjunga neatsisako referendumo dėl pirmalaikių Seimo rinkimų idėjos ir iniciatyvos. Jeigu LDDP dėl kokių tai priežasčių sutrukdytų konservatoriams surengti ekonominį referendumą arba jei jo rezultatai nebūtų teigiami, arba net esant jiems teigiamiems, jei nebūtų gauta lauktų ekonominių ir politinių rezultatų (o tai realu, nes LDDP moka ir mokės sukompromituoti bet kokį įstatymą), LTS vėl atnaujins parašų rinkimą, tikėdamasi visų dešiniųjų partijų realios paramos, o ne atskirų, kad ir garbingų lyderių ir vadų ambicingų priekaištų. Manau, kad jie iki šiol nesuvokia, o gal ir nenori suvokti tos klaidos, jos dydžio ir pasekmių, nepagrįstai atsisakydami priarti ir paremti tautininkų iniciatyvą. Gal tai ir yra šiuo metu pati blogiausia didžiųjų partijų liga – manyti, kad turi tiesos sakymo monopolį. Kita nuomonė – dar ne-reiškia bloga nuomonė.

Tad negaliu pasakyti, kad šiandien yra politinės prielaidos kvieisti į talką, bet, manau, aišku koks yra didžiulis poreikis politinei saugai, vienijimui, susikalbėjimui.

Žmonių sąmonę, nuotaką, politiką lemia ekonomika. Būtų galima pateikti daug skaičių, grafikų, vyriausybės ir atskirų ministerijų ataskaitų, programų, ekspertų išvadų. Galima paskaityti laikraščius, laiškus, politikų pareiškimus arba paprasčiausiai pavaikščioti po miestą, pavažiuoti per Lietuvą ir pačios išvados bėsis ne tik į protą, bet ir į širdį. Kas tai ir kodėl?

Kodėl LDDP, turėdama absoliučią valdžią – Seimą, vyriausybę, Prezidentūrą, taip nesugeba valdyti krašto, rūpintis jo žmonėmis, apginti nuo skurdo, užtikrinti nors minimalią teisę ir teisingumą, savo piliečių saugumą, sutramdyti nusikaltėlių ir prievartautojų siautėjimą? Ar negali, ar nemoka, ar nenori? Jei nenori, tai kodėl? Kam reikalinga sumaištis, socialiniai sprogimai? Pasekime vieną grandinę. Pirmą grandis – nesaugomos arba silpnai saugomos sienos, antra grandis – silpna krašto apsaugos sistema, trečia grandis – laisvas Rusijos karinis tranzitas, ketvirta grandis – žmonių skurdas, nusi-vylimas ir nepasitenkinimas, penkta grandis – absoliuti vienos partijos valdžia visuo-se lygiuose, šešta grandis – pagrindinių strateginių įmonių, komunikacijų ir energetikos šaltinių sutelkimas vienos šalies priklausomybės ir dar daugiau esamų ir būsimų grandžių, sudarančių aiškia (Nukelta į 5 psl.)

Girdėta iš Vilniaus

• **RUGPJŪČIO 27 DIENOS REFERENDUMAS PASKELBTAS NEĮVYKUSIU.** Vyriausioji rinkimų komisija paskelbė, jog praėjusį šeštadienį surengtas referendumas laikomas neįvykusi. Jame dalyvavo tik 36,89 procento visų rinkėjų sąrašus įtrauktų Lietuvos Respublikos piliečių. Referendumas laikomas įvykusi, jeigu dalyvauja daugiau kaip pusė sąrašuose esančių rinkėjų.

Tėvynės Sąjungos (Lietuvos konservatoriai) iniciatyva referendumui buvo pateiktas įstatymas dėl neteisėto privatizavimo, nuvertintų indėlių bei akcijų ir pažeistos teisės saugos. Jis buvo suskirtystas į aštuonias nuostatas, už kiekvieną buvo balsuojama atskirai. Dėl infliacijos nuvertėjusius indėlius siūlyta kompensuoti pradedant kitais metais, tam panaudoti lėšas, kurios būtų gautos už parduotą valstybės turtą. Įstatymas numatė reprivatizuoti dalį neteisėtai, jo autorių nuomone, įsigyto turto, kurio savininkais per pastaruosius dvejis metus tapo Lietuvos Demokratinės Darbo partijos funkcionieriai bei jų globojamos struktūros, taip pat visų lygių valdininkai. Vienoje įstatymo nuostatų siūlyta, be kita ko, rengti pirmalaikius Seimo bei Respublikos Prezidento rinkimus, jeigu to pareikalautų 35 procentai rinkimų teisę turinčių Lietuvos piliečių. Referendume priešrinkinkai (o jam nepritarė beveik visos politinės partijos, tarp jų įtakingi socialdemokratai, Centro sąjunga, liberalai. Netgi Krikščionių demokratų partija nebuvo aktyvi referendumo rėmėja) sakė, jog šia nuostata siekiama konstitucinio perversmo.

Vyriausioji rinkimų komisija užfiksavo, kad nei viena įstatymo nuostata nesurinko daugiau kaip 31 procento balsų.

Pagal jos duomenis, daugiau kaip pusė rinkėjų referendume dalyvavo tik tai Neringos mieste (buvo įregistruota 1918 rinkėjų) ir Kauno rajone (56.078 rinkėjai). Kaune balsavo apie 48 procentus rinkėjų.

• **KAIP REFERENDUMO REZULTATUS VERTINA LIETUVOS POLITIKAI.** Konservatorių partijos tarybos pirmininkas Gediminas Vagnorius vidurnaktyje surengtoje spaudos konferencijoje pareiškė, jog net ir trečdalis referendume surinktų balsų yra didelis referendumo iniciatorių laimėjimas. "Mes žinome, ką darysime vėliau, šita valdžia anksčiau ar vėliau bus nuversta", pasakė jis. Seimo narė Laima Andri-kienė sakė, jog Lietuvos žmonės gali imtis ir nekonstitucinių priemonių, kad valdžia būtų pakeista.

Sekmadienį 12 valandą spaudos konferencijoje daugiau kaip valandą kalbėjo Vytautas Landsbergis. Jis kaltino referendumo organizatorius, pirmiausia Vyriausiąją rinkimų komisiją, tuo, kad buvo pažeista referendumo tvarka. Seimo opozicijos lyderis nepripažino, jog referendumas pralaimėtas. Mes sieksime, kad įstatymo nuostatos būtų įgyvendintos, sakė jis. Į žurnalistų klausimus, ar, pralaimėjęs referendumą, Vytautas Landsbergis nežada atsistatydinti iš Konservatorių partijos vadovo pareigų, neatsakė nei "taip", nei "ne". Lietuvos spauda konstatavo, jog Vytautas Landsbergis, taip atsakydamas, buvo nenuoširdus.

Referendumo rezultatai liudija, kad Lietuvoje laimėjo demokratinės valstybės tendencijos, irgi sekmadienį vykusioje spaudos konferencijoje pasakė Lietuvos Demokratinės Darbo partijos pirmininko pavaduotojas Justinas Karosas. Pasak jo, stebėtina, jog konservatoriai pralaimėjimą vaizduoja kaip laimėjimą.

Užsienio reikalų ministras Povilas Gylys sakė, kad prieš referendumą "pasaulis buvo susirūpinęs dėl įvykių Lietuvoje", o tai, kad jis neįvyko – "didelė pergalė stabilizuojant valstybę".

• **SEIME VYKO DISKUSIJA DĖL REFERENDUMO REZULTATŲ.** Rugpjūčio 30 prasidėjo Seimo neeilinės sesijos posėdis. Jį sukvietė Seimo pirmininkas Česlovas Juršėnas pagal 50 Seimo narių prašymą.

Svarbiausia sesijos dalis buvo skirta aptarti referendumo rezultatus.

Jau minėtasis Justinas Karosas pareiškė, kad referendume nugalėjo Lietuvos žmonių išmintis ir sveikas protas. Piliečiai suprato, sakė jis, kad už konservatorių pažadų slypi interesas greičiau jiems sugrįžti į valdžią. Referendumo baigtis išsaugojo Lietuvos tarptautinį prestižą, pasakė Justinas Karosas.

Gediminas Vagnorius pareiškė, kad rugpjūčio 27 dienos referendumas buvo ne politinis, o ekonominis. Referendumo nuostatos, Gedimino Vagnoriaus nuomone, anksčiau ar vėliau bus įgyvendintos. Mes nelaukiame, kol žmonės išeis į gatves, mes siūlome nedelsiant sustabdyti korupciją.

Socialdemokratų atstovas Seime Audrius Rudyš pareiškė, kad referendume negalima priimti įstatymų sudėtingais ekonominiais klausimais. Mes už tai, kad valdžia turi paklausti Lietuvos žmonių atsakymo į jiems rūpimus klausimus tikrai dviem žodžiais, – taip ar ne.

Centro Sąjungos vardu kalbėjęs Romualdas Ozolas pareiškė, kad dešinieji iš savo klaidų nepasimokė ir nežada mokytis. Jis sakė, kad indėliai turi būti kompensuoti, tai buvo pažadėta valstybės vardu, žodis turi būti ištesėtas.

• **IZRAELIO KNESETO PIRMININKO VIEŠNAGĖ LIETUVOJE.** Lietuvoje su oficialiu vizitu lankėsi Izraelio kneseto (parlamento) pirmininkas Ševachas Veisas. Jį pakvietė apsilankyti Lietuvoje Seimo pirmininkas Česlovas Juršėnas.

Apie nusikaltimus ir ginklų kontrolę

Rugpjūčio mėn. gale JAV Senate vyko karšti debatai dėl prezidento Clintono pasiūlyto išsamaus projekto sumažinti vis augančią nusikaltimų bangą ne tik Amerikos didmiesčiuose, bet ir kaimuose. Projekte siūloma visiškai uždrausti automatinius šautuvus, 19 jų rūšių. Projekte numatyta skirti federalines lėšas, apie 33 milijardus dolerių šešeriems metams. Už tas lėšas būtų samdoma daugiau policininkų, statomi nauji kalėjimai, būtų plečiamos socialinės programos didmiesčių jaunimui, kad jis turėtų ką veikti, o nestovintų gatvių kampuose. Prezidentas Clintonas pabrėžė kalboje, kad įstatymo projektas yra nepartinis. Atėjo laikas veikti, pasakė prezidentas. "Turime pateisinti milijonų amerikiečių šeimų lūkesčius, šeimų, kurios kietai dirba, moka mokesčius, laikosi

Iš visur apie viską

Rašo Algirdas Pužauskas

įstatymų ir per daug nereikalauja iš savo vyriausybės. Tos šeimos nori išauginti savo vaikus šalyje, kuri yra tvirta ir saugi".

Prieš įstatymo projektą išėjo respublikonų opozicija pirmiausia dėl tų socialinių programų, kurios per daug kainuojančios. Daug senatorių pasisakė ir prieš automatinių šaunamųjų ginklų uždraudimą. Senatorius Phil Gramm, resp. iš Texas, pabrėždamas, jog respublikonų partijos linija visada buvusi už kovą prieš nusikaltimus, pasakė: mes per 25 metus buvome už įstatymų griežtinimą, už kalėjimų statybą, už nusikaltėlių baudimą, demokratai per 25 metus glostydavo nusikaltėlius, o dabar demokratai praregėjo ir siūlo švaistyti lėšas kažkokioms socialinėms programoms.

Nežiūrint piktų debatų, amerikiečiai sutinka, kad reikia ką nors daryti su nusikaltamumo augimu. Kasmet 38,000 amerikiečių žūva nuo šaudymų. Čia įeina ir savižudybės ir nelaimingi atsitikimai. Daugumas tačiau nelinek keisti Konstitucijos Antrojo papildymo, kuris garantuoja piliečiams teisę nešioti ginklą. Aukščiausiasis Teismas laikosi nuomonės, kad Antrasis Papildymas liečia valstijų milicijas, kurios pasipriešintų, jei būtų reikalas, centrinei tironiškai, despotiškai valdžiai, jei tokia atsirastų. Ginklų kontrolės aktyvistai dažnai klausia: tai kas yra šiandien didesnis tironas: federalinė vyriausybė Washington ar ginklų pertekliaus teroras, kuris slankioja Amerikos gatvėse, miegamuosiuose kambariuose ar mokyklose?

Pasikeitė ir pačių ginklų sąvoka. Aštuonioliktame šimtetyje šautuvus galėjo paleisti vieną ar du šūvius per minutę ir pasiekti taikinį už 100 jardų. Šiandien Amerikos miestų gaujos gali iššauti apie 30 šūvių iš savo automatinio "mašinpistolio" į taikinį už 500 jardų. Amerikos nepriklausomybės kovoje 600 vyrų britų batalijono šaudomoji galia buvo menkesnė už šių dienų gatvių gaujos šaudomąją galią. Gaujų tarpe mėgstamus "Uzi" automatinio ginklo modelis, pavadintas "gatvės valytoju", paskutiniųjų kelerių metų statistikos duomenimis, kaltas dėl 8 nuoš. visų šalies nužudymų.

Atskirų Amerikos miestų tarybos išvedė vadinamąją "komendanto valandą". Jaunuoliai iki 17 metų nebegali pasirodyti gatvėse po 11 val. vakare. Chicago tokį įstatymą turi jau seniai, nuo Al Capone laikų. Dabar jaunimo suvaržymus išvedė: Santa Monica, Phoenix, Atlanta, Baltimore, Miami miestas ir visa Floridos Dade apskritis, kur policijos žiniomis, veikia 62 jaunuolių gaujos. Jų nariai dažnai yra užkietėję jauni kriminalistai, ne kartą areštuoti, bausti. Nusikaltamoji veikla daug pakenkia turizmo bizniui. Tai pastebėta Floridoje, Kalifornijoje, Louisianoje ir New Yorke. Charakteringas įvykis New Orleans mieste, kur vyko valstijų legislatūrų atstovų suvažiavimas. Jame dalyvavo ir vienas New Hampshire valstijos seimelio narys. Jis tačiau pavėlavo, nes jauniklių gauja užpuolė jį prie viešbučio, primušė, atėmė pinigų ir pabėgo. Konferencija

(Nukelta į 9 psl.)

Ševachas Veisas pokalbyje su Česlovu Juršėnu pasakė, kad Izraelio visuomenėje jaučiamas susirūpinimas dėl žydų genocide Lietuvoje dalyvavusių piliečių atvejų. Jo nuomone, Lietuvos valstybė turėtų prisiimti moralinę atsakomybę už tai, kad tokie asmenys neliktų nenubausti. Kneseto pirmininkas pabrėžė, jog Izraelis nereikalauja, kad Lietuvoje būtų surengtas "kažkoks Niurnbergo procesas", tačiau "simbolinis procesas prieš žydų tautai tikrai nusikaltusius asmenis būtų tinkamai įvertintas Izraelyje".

Vėliau pokalbyje su Ševachu Veisu Algirdas Brazauskas sakė, kad kai kurios politinės jėgos ir kai kurie politikai Lietuvoje norėtų užbraukti praeities puslapius, norėtų pamiršti hitlerininkų vykdytą žydų tautybės žmonių genocidą, taip pat masinius lietuvių, lenkų, rusų bei kitų tautybių žmonių naikinimus. Apie šiuos faktus reikia pasakyti aiškiai ir objektyviai, pabrėžė Algirdas Brazauskas.

Izraelio kneseto pirmininkas pasakė, jog nepaprastai svarbu girdėti tokį Lietuvos Respublikos Prezidento pareiškimą. Aš neabejoju, pasakė jis, kad mūsų šalių santykius kursime naujų moralinių vertybių pagrindu.

• **LIETUVOJE PAŽYMĖTOS RUSIJOS KARIUOMENĖS IŠVEDIMO PIRMOSIOS METINĖS.** Rugpjūčio 31 dieną buvo surengtas Seimo iškilmingas posėdis pažymėti dieną, kai iš Lietuvos išvesta Rusijos kariuomenė. Posėdyje dalyvavo, be kita ko, Lietuvoje akredituoti užsienio ambasadoriai, politinių partijų vadovai, visuomeninių organizacijų atstovai.

Pranešimą padarė Respublikos Prezidentas Algirdas Brazauskas.

Pranešime jis, be kita ko, pasakė, jog imperinė ir branduolinė Rusija būtų didžiulis pavojus Europai ir pasauliui. "Argi tai nesuprantama mums, Rusijos kaimynams? – retoriškai klausė jis. Tačiau Algirdas Brazauskas pasisakė už gerus kaimynystės santykius su Rusija.

Algirdo Brazausko nuomone, Lietuvoje yra politinių jėgų, kurios linkusios žvelgti į pasaulį taip, lyg vis dar gyventume tarpukario laikotarpyje. Tos jėgos laiko Rusiją amžinu priešu ir siekia, kad Vakariai vykdytų Rusijos izoliacijos politiką, sakė Algirdas Brazauskas. Jis pabrėžė, kad tai nėra perspektyvi ir saugi pozicija.

Kalbėdamas apie Rusijos karinio tranzito per Lietuvą į Kaliningrado sritį problemas, Algirdas Brazauskas sakė, kad Lietuvą turėtų labiausiai jaudinti nekontroliuojamas ir teisiškai nesureguliuotas Rusijos karinis tranzitas.

Algirdas Brazauskas, be to, pabrėžė, kad santykiai su Rusija bus visai kitokie, jeigu į valdžią šioje šalyje ateis anti-demokratiški, avantiūristiškai nusiteikę politikai. Algirdas Brazauskas sakė tikėjosi Borisu Jelcinu.

Seimo narius ryšium su svetimos kariuomenės išvedimo metinėmis pasveikino Italijos ambasadorius Lietuvoje Karlas Tempesta.

Seimo iškilmingame posėdyje kalbėjęs Rusijos ambasadorius Nikolajus Obertyševs sakė, kad Rusijos kariuomenės išvedimas buvo savotiškas moralinis ir politinis penkiasdešimt metų nuosėdų nuvalymas. Jis užtikrino, kad Rusija neturi jokių imperinių ambicijų Baltijos šalių atžvilgiu. Tai, pasakė jis, yra oficiali Rusijos politika, kurios laikosi Rusijos Federacijos Prezidentas Borisas Jelcinas. (ELTA) (B.B.)

ATVIROS LIETUVOS FONDAS PLEČIA VEIKLĄ

PRASIDEDA KREDITO UNIJŲ LIETUVOJE STEIGIMO PROJEKTAS

Rugpjūčio mėnesį prasi-
dėjo projekto dėl kredito uni-
jų steigimo Lietuvoje igy-
vendinimas, praneša Atvi-
ros Lietuvos Fondo vykdomasis
direktorius Vytas Gruodis.

Projektas trejis metus bus
finansuojamas Atviros Lietu-
vos Fondo (360,000 JAV dol.),
Kanados Vyriausybės (450,000
JAV dol.). Kanados Lietuvių
Kredito unijų (66,000 JAV
dol.), Lietuvos partnerių
(28,000 JAV dol.) ir S.D.I.D. –
Kanados Desjardins kredito
unijų Federacijos tarptautinių
projektų skyriaus (34,000 JAV
dol.). S.D.I.D. bus projekto
vykdytojai Lietuvoje.

**Šio projekto pradiniai
tikslai:** per 3 metus įkurti
Kauno regione 15 kredito
unijų. Sukurti kooperatinių
kredito unijų infrastruktūrą.
Apmokyti Lietuvos gyventojus,
kaip formuoti ir valdyti
kredito unijas, kaip valdyti
paskolas, vykdyti kreditų po-

litiką ir integruoti kredito
unijas į visuomenės socialinę
struktūrą. Padėti Lietuvos
parlamentui sukurti efektyvią
kredito unijų įstatyminę bazę.

**Ilgalaikiai projekto tiks-
lai:** teikti visapusiškas fi-
nansines paslaugas kaimo ir
miesto gyventojams, per kre-
dito unijas kaupti asmenines
sutaupas, teikti kredito pa-
slaugas, atsižvelgiant į visuo-
menės finansinius poreikius
per 100 kredito unijų tinklą.

Pradinio projekto įgyvendi-
nimui, projekto vadove S.D.I.D.
paskyrė Regina Piečaitienę –
Kanados lietuvę, buvusią
Montrealio lietuvių kredito
unijos "Litas" direktorę. R.
Piečaitienė atvyko į Lietuvą
liepos mėn. ir apsigyveno
Kaune su savo vyru Juozu
Piečaičiu, žinomu Kanados
lietuvių bendruomenės vei-
kėju ir 13 metų sūnumi Juo-
zuku. S.D.I.D. kredito unijų
projekto biuras įsikūrė Že-

mės Ūkio Rūmų patalpose,
Kaune, Donelaičio 2.

Lietuvos Banko prašy-
mu, Atviros Lietuvos Fondas
ir S.D.I.D. bendradarbiavo su
Lietuvos specialistais paren-
giant Lietuvos kredito unijų
įstatymo projektą, kuris šį
rudenį bus pateiktas Lietuvos
Respublikos Seimo svarstymui.

ALF direktorius V. Gruo-
dis pabrėžė, kad Lietuvos
moterų aktyvus dalyva-
vimas kredito unijų steigime
bei vadovybėje yra vienas iš
svarbių šio projekto tikslų,
kuriam Kanados vyriausybė
skiria daug svarbos.

Pridedama papildoma
medžiaga apie Kanados Des-
jardins kredito unijų judėji-
mų ir S.D.I.D., šio judėjimo
tarptautinių projektų skyrių.

Dėl platesnės informaci-
jos kreiptis:

Vilniuje: Vytas Gruodis
Atviros Lietuvos Fondas
Tel.: 22 16 87, 62 90 02
Fax: 22 14 19

Kaune: Regina Piečaitienė
S.D.I.D. Kauno skyrius
Tel./Fax. 20 54 21

★★★★★

KANADOS DESJARDINS JUDĖJIMAS: STEBINANTI KOOPERACIJOS JĖGA

Desjardins kredito unijų
ir sutaupų kooperatyvų ju-
dėjimas, įkurtas 1900 metais
ir išsiskiręs visoje Kanados
Kvebeko provincijos terito-
rijoje bei 3-jose kitose Kana-
dos provincijose, turi virš 5
milijonų narių-savininkų,
kurie yra įsijungę į daugiau
kaip 1 472 kooperatyvų, pri-
klausančių 14-ai federacijų.
Judėjime yra apie 19 000
savanorių vadovų, dirba virš
39 000 žmonių, o jo aktyvai
viršija 75 milijardus Kanados
dolerių.

Turėdamas tikslą paten-
kinti narių poreikius ir mak-
simaliai įgyvendinti savo ekono-
minę programą, Desjardins ju-
dėjimas per savo egzistavimo

laikotarpį įsijungė į visas fi-
nansinių paslaugų sferas. Bū-
tent todėl Desjardins judėji-
mo tinklas veikia ne tik ban-
kų srityje, bet ir draudimo,
trestų, investicijų bankinių
kortelių panaudojimo bei
vertybinių popierių apdoroji-
mo srityse. Šiandien Desjar-
dins judėjimas, apimantis
maždaug 38% Kvebeko pro-
vincijos fizinių asmenų san-
taupų, 36% vartojimo kredi-
to, 43% ipotekos kredito ir
53% žemės ūkio kredito, yra
pagrindinė finansinė institu-
cija Kvebeko provincijoje ir
ketvirtoji Kanadoje.

Dėl savo kooperatinės
prigimties ir ekonominės
svarbos Desjardins kredito

★★★★★

S.D.I.D.: PATIRTIES PERDAVIMAS

Desjardins tarptautinių
projektų skyrius (S.D.I.D.)
yra Desjardins kredito unijų
ir sutaupų kooperatyvų ju-
dėjimo Kanados Kvebeko
provincijos korporacija. Jos
veiklos prioritetas yra parem-
ti ir įtvirtinti kooperatinės
nuosavybės ir kolektyvinio
valdymo įmones, priklausan-
čias finansinėms ir žemės
ūkio pramonės šakoms.

Savo ilgamečio patyrimo
dėka S.D.I.D. yra tarp pačių
įtakingiausių Kanados firmų,
kurios gali suteikti savo eks-
pertizę tarptautinėje sferoje,
ypatingai finansų (sutaupų,
kreditų, draudimo ir t.t.) ir
maisto pramonės srityse (že-
mės ūkio, gyvulininkystės ir
žuvininkystės tiekimo bei

pardavimo srityse). S.D.I.D.
taip pat dalyvauja privataus
verslo skatinimo ir rėmimo
projektuose, ypatingai vys-
tant mažas įmones.

S.D.I.D. veikla yra labai
įvairi: kooperatinių kredito
unijų steigimas ir vystymas,
įstatymų, susijusių su finan-
sinių paslaugų įgyvendinimu,
ruošimas arba pritaikymas,
parama pereinant į rinkos
ekonomiką, kreditų suteiki-
mo skatinimas žemės ūkiui ir
kaimui, struktūrų ir mecha-
nizmų, palengvinančių kre-
dito gavimą moterims, stei-
gimas.

S.D.I.D. firma atstovau-
jama daugiau kaip 25 šalyse,
esanciose keturiuose konti-
nentuose. S.D.I.D. remia 50

unijų tinklas taip pat yra vie-
na iš pagrindinių institucijų
šalies socialinio ir ekono-
minio gyvenimo srityse. Des-
jardins tinklas yra labai akty-
vus, suteikiant kreditus že-
mės ūkiui, o taip pat paleng-
vinant studentų finansavimą,
suteikiant paskolas ir stipen-
dijas. Be to, kredito koope-
ratyvų tinklas, steigdamas
specializuotus fondus, skirtus
regioninių investicijų skatini-
mui, aktyviai dalyvauja re-
gionų ekonominiame vysty-
mese. Desjardins kreditų
kooperatyvų federacija žy-
mią savo pelno dalį inves-
tuoja į specialų fondą, kurio
tikslas – paremti socialinio
arba visuomeninio pobūdžio
iniciatyvas.

institucijų, dirbančių pagrin-
dinėse ekonominio gyvenimo
srityse ir tiesiogiai daly-
vauja vystant ir įtvirtinant
kooperatines įmones bei aso-
ciacijas Rytų bei Centrinėje
Europoje, Lotynų Amerikoje,
Antilų salose, Afrikoje ir
Pietryčių Azijoje.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
EDITOR: DR. ANICETAS BUNDONIS

DIRVA (USPS 157580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-1091

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing
offices. • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn.
VILTIS, INC. • Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents. Air mail
overseas \$100.00 yr.

Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Oro paštu į užsienį
metams \$100.00 pusei metų \$55.00 • Atskiro numerio kaina 65 centai •
Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtina išreikšti
redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams
prašant – Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

KARAS, KURIS NEBUVO LAIMĖTAS *Juozas Žygas*

Tolimą praeitį prisimi-
nus, 1939 buvo labai įdomūs
metai. Nors Hitleris triukš-
mavo ir kards žvangino,
tačiau Lietuvoje gyvenimas
ramiai ėjo. Bent mano karta
ne politika, bet sportu dau-
giau domėjosi. Tuomet krep-
šinis kalbų ir dėmesio centre
buvo. Nors tarp tų kalbų,
retkarčiais ir apie galimą ka-
rą pagalvodavome. Ta tema
nuotaiką šiek tiek gadindavo.

Tačiau krepšinio pirmė-
nybėse Europą nugalėjus ir
drąsa sugrįžo. Atrodė, kad
Lubino vedini, galėtume į
Klaipėdą ir Vilnių žygiuoti.
Gal dėl to nei gerai nežinojo-
me, kas pasaulyje vyksta.
Visus pašnekesius dominavo
sportas. Beje, retkarčiais,
lyg nenoromis, ir politiką
prisimindavome, bet tik...
retkarčiais! Be to nieko įdo-
maus ar jaudinančio ir nebu-
vo. Prasidėjo žodinis karas
tarp Varšuvos ir Berlyno.
Kadangi geros akies nei vie-
niem – nei kitiem neturėjo-
me, tai mažai ir jaudinomės.
Taip sakant: "Ne mūsų kiau-
lės – ne mūsų pupos!" Mums
taip bežiopsant, staiga lyg iš
giedro dangaus, extra tele-
gramomis ir radijo bangomis
buvo skelbiama, kad Vokie-
tija – Lenkiją užpuolė. Ber-
lyno ir Karaliaučiaus stotys
maršus transliavo. Užsisu-
kus Varšuvą ar Vilnių, taip
pat būdavo girdima kariška
muzika, kurią nutraukdavo
susijaudinusių balsų prane-
šėjas: "Uwaga, uwaga...nad-
chodzi!" Iš pradžių mes ne-
supratome, ką tai reiškia.
Paaiškėjo, kad tai pranešimas
apie oro puolimus.

Kol Lenkija buvo puola-
ma mes dėmesio nekreipė-
me, terūpėjo kad Vilniaus
nebombarduotų. Nors karas
jau siautė mūsų pašonėje, ta-
čiau mes labai ramiai jautė-
mės. Ko mums reikėjo jau-
dintis, kuomet žinojome, kad
buvo tie, kurie dėl Lietuvos
laisvės budėjo! Be to, paskelb-
tas neutralitetas, lyg "Didžioji
kiniečių siena", mus saugoti

turėjo. Kažkaip ne nepagal-
vodavome, kad tas karas ir
mus palies. "Studentų" bare
prie alaus bokalo, šposais tą
"nadchodzi" kartodavome.
Kuomet ir Sovietų sąjunga
pradėjo Lenkijos puolimą ir
Lietuvoje buvo paskelbta da-
linė mobilizacija, mes vis
kažkaip tikėjome, kad karas
mūsų nepalietės pro šalį pra-
eis. Dabar tai mes visi esa-
me protingi, bet tuomet taip
nebuvo!

Ne tik mes, bet ir kiti
(įskaitant Hitlerį) nežinojo,
kas jų laukia. Karui prasidė-
jus, Anglija ir Prancūzija sa-
vo pažadus, nors ir nenoro-
mis tęsė. Į karą įstojo ne
tik moraliniais motyvais,
kiek Vokietijos išgalėjimo
baimės vedini. Iš pradžių ne-
va tai demokratinius princi-
pus gynė. O karo eigoje, vi-
sus savo pažadus užmiršo ir
po kojom pamynė. Prieš ka-
rui prasidedant, Didž. Brita-
nijos Lordų rūmų nei vienas
atstovas, nebūtų patikėjęs,
kad Anglija taps Rusijos są-
jungininke. Kuomet sąjun-
gininkai su Rusija tapo kovos
draugai, tai Atlanto Charta ir kiti
pasizadėjimai buvo užmiršti.

Karas dėl Lenkijos prasi-
dėjo, kadangi prancūzija ir
Anglija buvo garantavusios
Lenkijos saugumą. Dabar
pažiūrėkime, į ką tos garanti-
jos karo eigoje pavirto. Ne-
seniai buvo minimos Varšu-
vos sukilimo 50-tosios meti-
nės. Nors Lenkijos daliniai
sąjungininkų pusėje kovojo
ir didžiausius nuostolius prie
Monte Casino patyrė, tačiau
Varšuvos sukilimą užgniau-
žus, vienintėlis sąjungininkų
gestas tebuvo – kad Britani-
jos bombonešis numetė vai-
niką ant Varšuvos griuvėsių.
Tas vainikas simbolizavo
Vakarų pagalbą Rytų ir Cen-
trinei Europai. Nors Vakarai
į karą įsijungė tariamai už
tautų laisvę, tačiau didžioji
Europos dalis buvo atiduota
vergijai. O Vakarai tuo vai-
niko numetimu, jautėsi ran-
kas nusiplovę!

WASHINGTONE ĮVYKS JAV LB VISUOMENINIŲ STUDIJŲ SEMINARAS

Nors jau beveik metai kai Lietuvos žemės nebemin-do svetimi kariai, Lietuvos nepriklausomybė tebėra trapi. Tai ryšku iš Rusijos sustiprintų pastangų susigrąžinti Sov. Sąjungai priklausiusias žemes, Rusijos reikalavimo sutartimi įteisinti iš ir į Karaliaučių nevaržomą karinį tranzitą, nuolatinio politinio ir ekonominio spaudimo, tikslu priišti Lietuvą prie Rytų.

Užsienio lietuvių politinio ir ekonominio pobūdžio pagalba Lietuvai tebėra nemažiau svarbi negu praityje. Kad rankų dar neprivalome nuleisti liudija JAV Administracijos užimta neaiški pozicija Rusijos okupacinės kariuomenės iš Latvijos ir Estijos atitraukimo reikale. Kaip bevertintume, vykusioje dramoje JAV nebuvo šimtaprocentiniai latvių ir estų pusėje ir vienokioje ar kitokioje formoje okupacinė kariuomenė ten užsilieka.

Rūpestį kelia klausimas dėl Amerikos baltų pajėgumo paveikti JAV Kongresą. Prieš keletą savičių, pirminkaujant kongr. David R. Obey, Senato ir Atstovų Rūmų 1995 metų biudžeto įstatymus derinę finansų komitetų nariai nubalsavo atmesti Senate priimtas įstatymines pataisas, kuriomis ekonominės paramos Rusijai teikimas buvo sąlygojamas Rusijos kariuomenės atitraukimu iš Latvijos ir Estijos. Clintono Administracija spaudė senatorius ir kongresmenus, kad įstatyminės pataisos nepraeitų. Pastebėtina, kad tai pirmas JAV pabaltiečių JAV Kongrese patirtas pralaimėjimas po visos eilės nuostabių sėkmingų laimėjimų.

Esamą situaciją įvertinti, tiesioginiai patirti JAV valdžios pareigūnų nusistatymus Baltijos valstybių atžvilgiu, ir taip pat įvertinti šandieninę Lietuvos padėtį, š.m. rugsėjo 16 d. (penktadienį) Washingtone, DC. įvyks JAV LB Visuomeninių studijų seminaras. Seminare dalyvauti yra kviečiami JAV-se veikiančių lietuvių organizacijų darbuotojai, žiniasklaidos atstovai, Lietuvai paramą teikiančių organizacijų bei vienetų vadovai, ir Lietuvos padėti bei ryšiais su Lietuva besisielojantys visuomenininkai.

Seminaras neformaliai bus pradėtas š.m. rugsėjo 15 d. (ketvirtadienį), 7:30 val. vak. susipažinimo vakarone Sheraton National viešbutyje (Columbia Pike & Washington Blvd., Arlington, VA). Viešbutis yra Pentagono kaimynystėje. Nakvynės kaina viešbutyje yra \$75.00 nakčiai

už kambarį (ne asmenį). Rezervuojant paminėti, kad dalyvaujama Lithuanian-American Community seminare. Telef.: 1-800-468-9090.

Seminaras oficialiai bus pradėtas š.m. rugsėjo 16 d. pusryčiais, kurių metu bus pagerbti "Sąjūdžio" laikais Lietuvai nepaprastai daug gelbėję senatoriai Donald Riegle (Michigan) ir Dennis DeConcini (Arizona). Pusryčiai ir rytinio seminaro posėdžiai vyks JAV Senato Caucus Room # 325, esančiame Russell Senate Office Bldg.) Delaware & Constitution Avenues, NE. Pradžią 8:30 val. ryto.

Senato patalpose seminaro posėdžiai tęsis iki 1:00 val. p.p. Simpoziumo programoje "JAV Užsienio politiką ir Rytų Europos apsaugos klausimus" svarstys dr. Paul Goble, Carnegie endowment for International Peace; dr. Philip Petersen, Potomac Foundation; ir JAV Gynybos departamento atstovas.

JAV teikiamą paramą Lietuvai simpoziume aptars Thomas Dine, direktorius Europai ir Nepriklausomų valstybių sąjungai, U.S. Agency for International Development. Jo pranešimą papildys trijų institucijų, teikiančių Lietuvai paramą per gautus valdžios kontraktus, atstovai: International Republican Institute, National Executive Service Corps, ir VOCA. Bus svarstomos gausesnės JAV paramos Lietuvai mobilizavimo galimybės ir dabar Lietuvoje vykdomų programų efektyvumas.

Popietiniam seminaro posėdžiui bus persikeliama į Baltųjų Rūmų patalpas. Posėdžio pradžia – 3:00 val. p.p., tačiau pusvalandį anksčiau dalyviai privalės prisistatyti į Old Executive Office Bldg. (Pennsylvania Ave. & 17 th Street, NW) ir pereiti apsaugos patikrinimą. Šio posėdžio metu JAV Tautinio saugumo tarybos ir Valstybės departamento pareigūnai aiškins dabartinės JAV Administracijos nusistatymą bei užimtą poziciją Baltijos valstybių saugumo ir garantijų nepriklausomybei išlaikyti klausimus.

Pasibaigus posėdžiui Baltuose Rūmuose, seminaro dalyviai grįš į Sheraton National viešbutyje esančias seminaro patalpas. Lietuvos politinių partijų (pozicijos ir opozicijos) vadovai dviejuose posėdžiuose svarstys bei vertins šandieninę Lietuvos padėtį ir aptars kraštą varginančias problemas. Poziciją atstovaus Seimo narys, Lie-

tuvos demokratinės darbo partijos centro komiteto vice-pirmininkas Gediminas Kirkilas. Opoziciją – Tėvynės Sąjungos Tarybos pirmininkas, Seimo narys, buv. Lietuvos ministras pirmininkas Gediminas Vagnorius. Tarp posėdžių bus ilgesnė pertrauka skirta seminaro dalyvių bendram papietavimui.

JAV LB krašto valdybai ir JAV LB Tarybos prezidiumui susitarus, seminaro ruošą yra derinama su š.m. rugsėjo 17-18 d.d. minėtame Sheraton National viešbutyje įvyksiančia JAV LB XIV-sios Tarybos pirmąją sesiją. Seminaro dalyviai yra kviečiami likti ir stebėti sesijos eigą. Jos metu kadenciją baigianti JAV LB Krašto valdyba pateiks ataskaitinius veiklos pranešimus, bus renkami naujas JAV LB Tarybos Prezidiumas ir Krašto valdybos pirmininkas, nustatomos gairės ateities bendruomeninei veiklai. Rugsėjo 17 d. vakarą viešbučio patalpose įvyks iškilmingas banketas, kurio metu bus atsisveikinta su sekančia diena į Lietuvą išvykstančiu naujai paskirtu JAV ambasadoriumi Lietuvai James Swihart, Jr. Ir Ponia. Bankete taip pat dalyvaus Lietuvos ambasadorius JAV dr. Alfonsas Eidintas su žmona Birute. Tikimasi gausaus Washingtono lietuvių visuomenės dalyvavimo.

Seminaro mokestis užsiregistruojantiems prieš seminarą yra \$ 50.00 asmeniui. Registruojantis seminaro dieną – \$ 60.00. Registracijos mokestis apima ketvirtadienio vakaronę, penktadienio pusryčius ir penktadienio pietus Sheraton viešbutyje. Registruojamasi:

Lithuanian-American Community, Inc.
Office of Public Affairs
2060 N. 14 th Street (Suite 217)
Arlington, VA 22201

Telef.: (703) – 524-0698

FAX: (703) – 524-0947

Alg. Gečys (LB Inf.)

LIETUVOS RESPUBLIKOS AMBASADOS JUNGTINĖSE AMERIKOS VALSTIJOSE PRANEŠIMAS DĖL REFERENDUMO

Washingtonas. 1994 m. rugpjūčio 31 d. Lietuvos Respublikos Ambasada praneša, kad galutinai susumuoti rugpjūčio 27 dieną įvykusio referendumo balsavimo Jungtinėse Amerikos Valstijose rezultatai. Balsavimas buvo vykdomas paštu. 175 Lietuvos Respublikos piliečiai, nuolat ar laikinai gyvenantys Jungtinėse Amerikos Valstijose, užsiregistravo dalyvauti referendume dėl Lietuvos Respublikos įstatymo "Dėl neteisėto privatizavimo, nuvertintų indėlių bei akcijų ir pažeistos teisėsaugos" nuostatų, ir jiems buvo išsiųsti balsavimo biuleteniai. Iki balsų skaičiavimo buvo gauta 129 vokai su užpildytais balsavimo biuleteniais, iš jų 4 buvo negaliojantys, kadangi buvo išbraukti arba palikti abu galimi atsakymai į referendumo klausimus.

Suskaiciavus balsus, nustatyta, kad dauguma balsavusiųjų pritarė referendumui pateiktoms įstatymo nuostatom. Balsuojant pagal atskiras nuostatas, daugiausia balsų surinko nuostata dėl teisėsaugos stiprinimo – 118 "už", 7 "prieš", dėl neteisėto privatizavimo – 114 "už", 11 "prieš", dėl neteisėto privatizavimo padarinių panaikinimo ir tolesnio valstybinio turto pirminio privatizavimo – 112 "už", 13 "prieš". Mažiausiai pritarta nuostatai dėl gyventojų indėlių atstatymo ir apdraudimo – 106 "už", 19 "prieš".

Tuo pačiu Ambasada apgailestaudama turi pažymėti, kad buvo susilaukta pastabų dėl referendumo organizavimo Jungtinėse Amerikos Valstijose.

Balsavimo biuleteniai visiems JAV gyvenantiems

Lietuvos Respublikos piliečiams iš anksto nebuvo išsiųsti todėl, kad Ambasada gavo Vyriausiosios Rinkimų Komisijos atsiųstus piliečių sąrašus be jų gyvenamosios vietos JAV adresų. Atsakydami į Ambasados prašymą pateikti piliečių adresus, atsakingi Vyriausiosios rinkimų komisijos Vilniuje pareigūnai pranešė, kad jie neturi duomenų apie tų piliečių gyvenamąją vietą Jungtinėse Amerikos Valstijose. Todėl Ambasada, siekdama informuoti kuo daugiau Lietuvos piliečių, žinias apie referendumą perdavė Lietuvos Respublikos Generaliniams konsulams, JAV LB visuomeninių reikalų tarybai, lietuviškiems laikraščiams bei lietuviškoms radijo laidoms, prašydama pageidaujančius dalyvauti referendume skubiai pranešti Ambasadai gyvenamosios vietos adresą bei kitus duomenis.

Pagal Ambasadoje nustatytą tvarką balsavimo biuleteniai buvo išsiunčiami ne vėliau, kaip sekančią dieną nuo piliečio laiško gavimo dienos. Patiems pirmiesiems balsuotojams biuleteniai buvo išsiųsti rugpjūčio 17 dieną, kadangi Vyriausiosios rinkimų komisijos išsiųsti balsavimo biuleteniai Ambasadoje buvo gauti rugpjūčio 16 dieną.

Siekdama, kad ateityje balsavimai vyktų sklandžiau, Ambasada siūlo JAV gyvenantiems Lietuvos piliečiams pranešti Ambasadai savo gyvenamosios vietos adresą.

Ambasada dėkoja visiems dalyvavusiems referendume, o taip pat pareiškusiems pastabų ir pasiūlymų dėl referendumo organizavimo.

Spaudos skyrius

Nežinomo partizano kapas tarp senųjų Marijampolės miesto kapinių iš Šešupės. Ten žyruobėse ir pelkėje stribai ir okupantai jų yra užkasę apie 400. Dabar ši teritorija pavadinta Ramybės lauku. Joje jau pastatytos trys ažuolo skulptūros ir dar trys bus pastatytos šiais metais. L. Kulbienės nuotr.

TALKA TĖVYNEI...

(Atkelta iš 1 psl.)

grandinę su aiškia kryptimi, pradžios ir pabaigos vieta bei paskirtimi. Gal to taip pat nematyti vardan šventos ramybės, užsimiršimo, brangių ir garbių svečių ramybės, šventinės nuotaikos? Dainų šventė Lietuvoje. Lietuvoje šoka ir dainuoja, o tuo pačiu metu LDDP Lietuvos nepriklausomybę po dalį išduoda ir parduoda – sutartimis, kariniu tranzitu, nuolaidomis.

Prie Seimo pasistatė papalines iš įvairių Lietuvos miestų Darbininkų sąjungos atstovai pradėdami vilties ir vienybės akciją "Darbo, duonos, teisingumo". Kviečia ne sumaiščiai, triukšmui, bet maldai netgi už Vyriausybę, kad ji greičiau surastų būdus, kaip išgelbėti skurstančius žmones, kaip pamaitinti badaujančius vaikus, kaip prikelti dirvonais apleistą Lietuvos žemę. Jie klausia kaip gyventi ir kas duos darbo 66 056 žmonėms, ieškantiems darbo, iš ko gyventi 33 400 žmonių, esantiems priverstinėse atostogose ir ką gauna 34 700 žmonių, dirbantys nepilną darbo dieną ar savaitę. Kaip pragyventi darbininkui, gaunančiam 56 Lt minimalų mėnesinį atlyginimą, jei negali pragyventi pensininkas gaudamas 110 Lt dydžio mėnesinę pensiją ar 190 LT – 220 Lt mėnesinį atlyginimą gaunantis mokytojas, gydytojas?

Kaip niekur kitur labiausiai trūko gerų patarimų ir protingo žodžio privatizuojant valstybinį turtą, grąžinant namus, žemę. 80% privatizuoto valstybinio turto suplaukė į 10–20% gyventojų rankas, o dauguma žmonių gavo trupinius arba praktiškai nieko. Išsipirkęs turėtą butą, kolektyvinį sodą arba žemės sklypelį naujų vertybių neįgijo. Bankrutuojančių įmonių akcijos prilygsta tik popieriaus skiautelėms, o geresnius objektus (parduotuves, buitinių paslaugų įmones ar kitas pelningesnes įmones buvo kam pasiglemžti). Vyriausybių nuvertintos ir neindeksuotos santaupos, savivalė ir betvarkė investicinėse bendrovėse, komerciniuose bankuose sušlavė ne tik iki 1991 m. vasario 26 d. turėtas santaupas, bet daugeliui "išvalė" kišenes ir po to. Valdžios vyrai gali džiaugtis ir pasikliauti tik žmonių apolitiškumu ir nesusigaudymu, ko jie iš tikrųjų neteko ir netgi šiandien netenka. Jiems suvokus tikrąją tiesą, pykčio protrūkio banga būtų galin gesnė už ne vienos parako statinės sprogimą.

Per 440 000 žmonių pareiškė norą atsiimti savo žemę ir ją savarankiškai disponuoti. Jei būtų leista šį norą pareikšti visiems Lietuvos

piliečiams, nežiūrint kur gyvenantiems, šis skaičius būtų dar didesnis ir tai būtų teisinga. Vyriausybė giriasi, kad beveik 110 tūkst. ūkininkų žemė jau atmatuota ir dar 40 tūkstančių ūkininkų primesti sprendimai atmatuoti, bet nutyliama, kad beveik 50% buvusių savininkų savo žemių neatgaus iš viso arba bus priversti išnuomoti dabartinėms ekonomiškai dažniausiai visiškai neperspektyvioms žemės ūkio bendrovėms. Didžiuliai žemės plotai, net savininkams nesutinkant, yra paimti į taip vadinamus "žaliuosius plotus" ir bus parduoti po 2-3 ha jų dabartinėms naudotojams. Lietuvių tautininkų sąjunga ne kartą siūlė kelius, kaip protingai spręsti sodybinių žemių klausimą, gynė teisėtus žemės savininkų ir kaime gyvenančių žmonių interesus. Dar vasario mėnesį parengti pareiškimai dėl sodybinių žemių naudojimo ir dėl žemės ūkio produkcijos gamintojų kooperacijos, pateikta daug pasiūlymų žemės, žemės reformos įstatymams gerinti, bet deja daugelio mūsų pasiūlymų dabartinė valdančioji dauguma neišgirsta arba atmata.

Lietuvių tautininkų sąjunga inicijavo ir kartu su Lietuvos ūkininkų ir Žemės savininkų sąjungomis paskelbė bendrą akciją "Dėl moratoriumo sodybinėms žemėms", į kurią atsiliepė daugiau nei 50 000 ha žemės ploto savininkai, kurie neatgauna turėtosios žemės. Remiantis šios akcijos metu gautais tūkstančiais pareiškimų, paruoštas ir perduotas kreipimasis Prezidentui A. Brazauskui, Seimo pirmininkui Č. Jursėnui ir Ministrui pirmininkui A. Šleževičiui.

Kokio nors atsakymo iš šių ponų nesulaukta ligi šiol taip pat.

Mums skaudu ir pikta, kad Lietuvos piliečiai diskriminuojami pagal savo gyvenamą vietą, Lietuvoje ar ne Lietuvoje, mieste ar kaime gyvena.

1991 metais priimtame įstatyme "Dėl piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamą turtą atstatymo tvarkos ir sąlygų" ir vėlesnėse jo pataisose buvo įtvirtinta nuostata, kad nuosavybės teisė į išlikusį nekilnojamąjį turtą atstatoma tik Lietuvos Respublikos piliečiams, nuolatos gyvenantiems Lietuvoje ir iki tam tikros datos pateikusiems prašymus dėl šios teisės atstatymo. Piliečiams, laiku nepateikusiems prašymo dėl nuosavybės teisės atstatymo, ši teisė negrįžtamai pradingsta. Be to, įstatyme buvo įteisinta nuostata, kad reikalavimui, išmokėti kompensaciją už negrąžintą turtą, taikomas

bendros ieškininės senaties terminas – treji metai nuo šio įstatymo įsigaliojimo dienos.

Šios įstatymo nuostatos užkerta kelią Lietuvoje atgauti nuosavybę užsienyje gyvenantiems jos piliečiams, netgi politiniams emigrantams, nes dalis jų nebuvo ištremti ar įkalinti, bet pasitraukė iš Lietuvos po 1940 m. birželio 15 d. dėl grėšiančio persekiojimo už politinę ir visuomeninę veiklą Nepriklausomoje Lietuvoje, taip pat išvyko į Vakarus tęsti kovos dėl Lietuvos Valstybės atkūrimo politinėmis ir kt. priemonėmis. Visi šie asmenys, pagal galiojančias šio įstatymo nuostatas, Lietuvoje paliktos nuosavybės neatgauna ir tai prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 ir 32 straipsniam.

Analogiška diskriminuojanti užsienio lietuvių nuostata yra įrašyta "Žemės reformos įstatymo" 6 str., kad teisę į privatinę žemės nuosavybę turi tik Lietuvos Respublikos piliečiai nuolat gyvenantys Lietuvoje. Tai:

1) apriboja išvykusius iš Lietuvos jos piliečių turtinius interesus Lietuvoje;

2) užkerta galimybę Lietuvos politiniams emigrantams, prieš grįžtant į Tėvynę, susidaryti čia palankias ekonomines sąlygas;

3) susiaurina užsienyje gyvenančių piliečių kapitalo investavimo į Lietuvos ūkį galimybę.

Todėl Seimo Lietuvių tautininkų sąjungos frakcija pasiūlė padaryti šiuose įstatymuose pataisas. Tai pašalintų aukščiau minėtus trūkumus ir:

1) suteiktų galimybę visiems Lietuvos Respublikos piliečiams atgauti nuosavybę Lietuvoje nepriklausomai nuo to, ar jie čia nuolatos gyvena ar ne;

2) įteisintų galimybę Lietuvos piliečiams, pasitraukusiems iš Lietuvos po 1940 m. birželio 15 d. dėl jos okupacijos, atstatyti nuosavybės teisę, pateikus prašymus po įstatyme numatytą ribinių datų;

3) sudarytų galimybę Lietuvos Respublikos piliečiams už išlikusį nekilnojamąjį turtą, įskaitant žemę, gauti kompensaciją nepriklausomai nuo prašymo pateikimo dienos;

4) garantuotų turto grąžinimo proceso konstitucingumą, įgalintų užsienyje gyvenančius Lietuvos Respublikos piliečius integruotis į Respublikos ūkį, gintų jų turtines teises. Tačiau Seimas šiuos siūlymus atmetė net nesvarstęs. Už jų svartymą balsavo tik 19 Seimo narių. Gal mieli tautiečiai paklaustų LDDP kodėl, TS (LK) ar LKDP – kur jie buvo? Trūko tik 3 ar 5 balsų!

(Bus daugiau)

PRELATAS K. VASILIAUSKAS ATVYKSTA Į BOSTONĄ

Pagalbos siuntinių agentūros "Viltis" kvietimu, rugsėjo 20 d. prel. K. Vasiliauskas atvyksta į Bostoną oficialiai atidaryti, – perkirpti kaspiną ir pašventinti Lietuvių Piliečių Draugijos namų pirmam aukšte, 368 W. Broadway, South Bostone, įsikūrusią Lietuvišką Sodybą, iš kurios operuoja siuntinių siuntimo agentūra "Viltis".

Agentūra "Viltis" ne vien pristato mūsų siunčiamas dovanas Lietuvoje gyvenantiems artimiesiems, bet taip pat per savo programą "Vilties Dovana" rūpinasi sušelpinti sunkiose sąlygose gyvenančias šeimas bei pavienius asmenis, kurių sąrašus sudaro katalikų parapijos Lietuvoje ir juos patvirtina prel. kun. Kazimieras Vasiliauskas, Vilniaus Arkikatedros ir Vilniaus Kunigų Seminarijos rektorius. Agentūroje "Viltis", iš tų sąrašų, norintieji gali pasirinkti vargę patekusias šeimas ir jas sušelpinti, sumokant tik \$15.00 už savo sudaryto siuntinio pasiuntimą. Per šią programą jau yra pasiųsta nemažai paramos vargstančioms šeimoms, o agentūra "Viltis" yra parėmusi Vilniaus Kunigų Seminariją 3000 svarų labdaros siunta.

Rugsėjo 24 d., šeštadienį, 5:30 p.p. Piliečių Klubo pirmame aukšte įvyks lietuviškos Sodybos atidarymas ir pašventinimas. Švęsto vandens lašams bedžiūstant, visi persikels į trečiąjį aukštą Prelato su "duona ir druska" sutikimui. Lietuvišku maistu besivaišinant, švelnios lietuviškos melodijos žadins apetitą, o pasistiprinus progama atliks iš Lietuvos atvykęs

muzikinis vienetas. Jaunimo bendravimu rūpinsis šokių kapela, savo repertuarą praturtinusi lietuviškomis melodijoms. Visi Lietuvių Piliečių Draugijos namai bus atviri atsilankiusiems.

Sekmadienį, rugsėjo 25 d., 10:30 val. 75 Flaherty Way, So. Bostono lietuvių parapijos šv. Petro šventovėje prel. Vasiliauskas koncelebruos šv. Mišias ir pasakys pamokslą. Po pamaldų, parapijos salėje prie užkandžių stalo bus galima su svečiu ir tarpusavyje pabendrauti.

2:00 p.p. Lietuvių Piliečių Draugijos 3-čio aukšto salėje įvyks prel. K. Vasiliausko pagerbimas. Po oficialios dalies, programą atliks Bostono Etnografinis ansamblis "Sodouto" ir tautinių šokių šokėjai, pašokdami ištraukas iš Tautinių šokių šventės, šią vasarą įvykusios Lietuvoje. Piliečių Draugijos namai ir Lietuviškoji Sodyba bus atviri visiems atvykusiems. Po pagerbimo, norintieji galės vaišintis lietuvišku maistu, gėrėtis lietuviška muzika ar prie baro su "tauresniais" pasigalinti.

Norintiems apsirūpinti nakvyne, bus susitarta su pora viešbučių dėl papigintos kainos. Visais klausimais prašoma skambinti pagalbos siuntinių agentūrai "Viltis" (617) 269-4455.

Rugsėjo 24-25 dienomis, visi keliai ves į Bostoną sutikti ir pagerbti Vorkutos lageriuose 20 metų kalėjusių, dabartinį Vilniaus Arkikatedros ir Vilniaus Kunigų Seminarijos rektorių, kilimu vabalnikėną, prelatą kun. Kazimierą Vasiliauską.

a.a.

Vilniaus Metropolitai Arkivyskupas Audrys Bačkis kalba tremtiniams prisiminti paminklo šventinimo apeigose Lietuvių Tautinėse kapinėse. Ir. Kriaučeliūnienės nuotr.

Pasaulio lietuvių Dainų šventę prisimenant

LIETUVA - DAINŲ ŠALIS

Rita Klorienė

Lietuvos Dainų Šventė paliko neužmirštamus išpūdžius visų joje dalyvavusių atmintį. Buvau ir aš viena iš tų laimingųjų, kurią likimas per dainą nuskraidino į Tėvynę Lietuvą. Dirvos redakcija prašė mane parašyti savo išpūdžius iš tos nuostabios kelionės, bet nežinia, nuo ko pradėti. Išpūdžių yra pasakiškai daug. Kadangi tie kurie seka spaudą, be abejo jau yra skaitę apie bendrą Dainų

šventės sudėtį, kada ir kur vyko šis ar anas renginys, todėl nutariau apsiriboti ir rašyti tik apie tokius įvykius ir renginius, kuriuose man teko dalyvauti, apie kuriuos kiti, gali mažiau žinoti.

Mano kelionė į Lietuvą buvo susijusi su dviem pagrindiniais išipareigojimais. Pirmą, buvau kviesta diriguoti išeivijos chorams dainą "Šiaurės pašvaistė" (muz. Stepo Sodeikos, eilės Bernardo Braz-

džio, redakcija Vlodo Jakubėno). Antra, buvau Lietuvos Chorų Sąjungos pirm. Albino Petrausko paprašyta dalyvauti žiuri komisijoje Lietuvos Chorų Sąjungos suorganizuotame konkurse, kuriame varžėsi chorai, norintieji tapti Lietuvos geriausiu choru. Pirmą, papasakosiu truputį apie konkursą.

Konkurse, kuris vyko tris dienas, nuo ketvirtadienio iki šeštadienio, liepos 7-9 d.d., dalyvavo 40 chorų. Varžybos vyko keturiose kategorijose. "A" kategorijoje varžėsi mišrūs chorai, kurių buvo dešimt. "B" kategoriją sudarė kameriniai chorai. Nors jų buvo tik keturi, jie buvo patys stipriausi. "C" kategorijoje dalyvavo lygūs balsai, t.y. vien vyrų arba vien moterų chorai. Vyrų buvo šeši chorai, moterų septyni. Kiekvienoje kategorijoje pirmos, antros ir trečios vietų laimėtojams skirta \$1,000, \$700 ir \$400 premijos atitinkamai. Konkursui įpusėjus, "C" kategorija buvo padalinta į dvi dalis, tad ir vyrų ir moterų chorų tarpe buvo pirmos, antros ir trečios vietos laimėtojai. Tuo pačiu, šių kategorijų chorai, surinkę iš visų chorų daugiausia balų, gavo teisę dalyvauti "Grand Prix" ture, kuriame buvo galima laimėti papildomą \$1,000 premiją. Šių trijų kategorijų dalyviai rungėsi antrą konkurso dieną, t.y. penktadienį.

Pirma diena, t.y. ketvirtadienis buvo skirta "D" kategorijos dalyviams. Joje varžėsi betkokios sudėties chorai, vyrų, moterų, mišrūs, arba kameriniai. Bet šie nelaikė savęs ypatingai aukšto lygio, o varžėsi dėl bendro

išsilavinimo, kad įgautų patirties varžytis panašiuose konkursuose, ir bendrai kaip šio konkurso rėmėjai ir geros valios teikėjai. Nors šioje kategorijoje taip pat buvo išvestos trys vietos, šie chorai neturėjo teisės rungtis už "Grand Prix". "D" kategorijoje dalyvavo 13 chorų daugiausiai iš mažesnių Lietuvos miestų ir kaimų.

Kiekvienas choras per 12 minučių turėjo parodyti ką sugeba. Repertuaras nebuvo nustatytas. Patys chorų vadovai sudarė savo "koncertelio" programą, atkreipiant dėmesį į dvi taisykles: pirmą, kad būtų sudainuota bent trys kūriniai, o antra, kad vienas iš tų kūrinių būtų parašytas lietuvių kompozitoriaus. Chorai, kurie peržengė 12 minučių jiems skirtą laiką buvo nubauti, t.y. iš jų buvo atimtas tam tikras skaičius balų nuo jų surinktos sumos.

Konkursas vyko 75 balų sistema. Buvo galima laimėti iki 25 taškų trijuose skirtingose srityse: 1) už dainų atlikimą, pvz. už intonavimą, už kartu pradėtas ir užbaigtas frazes, už dinamiką ir pan., 2) už interpretaciją, 3) už programos sudėtį, už įdomumą ir sunkumą.

Žiuri komisiją sudarė trys moterys ir trys vyrai iš šešių skirtingų kraštų: Kuno Areg iš Estijos, Helene Guy iš Prancūzijos, Norunn Illevold Giske iš Norvegijos, kompozitorius Jonas Tamulionis iš Lietuvos, garsusis "Ave Sol" dirigentas Imants Kokars iš Latvijos ir aš, atstovavusi JAV (nors visą gyvenimą maniau, kad esu lietuvi.) Man vienas iš maloniausių šios kelionės prisimi-

nimų buvo bendravimas su šios komisijos nariais ir šio konkurso rengėjais. Visos diskusijos vyko penkiomis kalbomis, lietuvių, anglų, rusų, prancūzų ir vokiečių. Nors paprasčiausias dalykas, pvz. juokas prie vakarienės stalo turėjo pereiti visas kalbas, kol visi suprato ir nusišypsojo, visi komisijos nariai labai gražiai susigyveno vienas su kitu ir tikrai vyko nepaprastai malonus bendravimas.

Kiekvienas žiuri komisijos narys vertino chorus slapčia. Nei vienas nežinojom, kaip kitas choras vertina iki vakaro, kai užsibaigė atitinkamų chorų varžybos. Iš šių skirtingų pažymių, aukščiausias ir žemiausias buvo atmesti, ir likusių keturių buvo paimtas vidurkis.

Penktadienio vakare, kai baigė varžytis "A", "B" ir "C" kategorijų chorai buvo paskelbti penki chorai, kurie gavo teisę dalyvauti sekančios dienos "Grand Prix" ture. Varžybos už "Grand Prix" vyko šeštadienio vakare. Į Lietuvos Filharmonijos salę, kuri jau buvo perpildyta žiūrovų, rinkosi penki, jaudinantys chorai. Visi norėjo tapti geriausiu Lietuvos choru, ne vien dėl papildomų dolerių, bet taip pat ar net gal daugiau dėl prestižo. Šiame koncerte dalyvavo Moterų choras "Volungė" iš Panevėžio, garsiojo "Ažuoliuko" vyrų choras, mišrus choras "Aukuras" iš Klaipėdos, ir du kameriniai chorai "Jauna muzika" ir "Salutaris", abu iš Vilniaus. Šie savo 20 minučių programa turėjo iš naujo įtikinti žiuri komisiją kad jie

(Nukelta į 7 psl.)

Rita Klorienė dirguoja jungtiniam chorui, kuris atlieka S. Sodeikos dainą (žodžiai B. Brazdžio, V. Jakubėno redakcija) "Šiaurės pašvaistė". V. Klorio nuotr.

NEDIDELĖJE KNYGOJE JAUDINANTI TIESA APIE DIDŽIULES NIEKŠYBES

"...Jeigu į vieną vietą būtų sukaupotos visos kančios nukentėjusių lietuvių, mūsų gimtojoje žemėje atsivertų didelė votis, nenusakomo sopulio negyjanti žaizda. Kad tokio smurto daugiau niekam nebūtų lemta patirti, privalome supažindinti su juo pasaulį ir visus tuos kurčiuosius, kurie negalėjo ar nenorėjo girdėti mūsų šauksmo. Tegul šių kankinių auka išlieka kaip gilus randas visų dorų žmonių sąmonėje. Kiekvienas privalome visiems laikams įsidėmėti, kad tautą turime ginti visomis savo jėgomis ir išgalėmis, nepaisydami jokių sunkumų. Naujos kartos tautiečius reikia paruošti gyvenimui ir kovai dėl savo tautos ateities; nepažįstančios smurto ir prievartos. Turime išmokyti juos būti budrius kiekvienos naujos santvarkos sąlygomis."

Taip įžangoje, kreipdamasis į skaitytojus, Vytautas Rėkus, Seinų krašto lietuvis mokytojas, buvęs Vorkutos lagerio kalinys, pristato savo kančių prisiminimų knygą "POLUNDRĄ", kurią išleido "Aušros" redakcija Punkske, 1992 m.

Polundra - tai lietuvių kalboje neturintis tikslaus atitikmens žodis. Jį, tačiau, labai plačiai naudoja Rusijoje, ypač jūreiviai, perspėdami savo bendražygius apie grėsiantį pavojų ir šaukdami juos burtis, kylančiam pavojui atremti.

Perskaičius šia nedidelę, vos 62 puslapius teturinčią knygėlę, tampa aiški ir autoriaus mintis, parenkant jai tokį, iš pirmo žvilgsnio keistokai skambantį, pavadinimą. Iš dalies tas jau išryškėja ir cituotoje įvado ištraukoje - visi ir visuomet turime būti budrūs!

Ši Vytauto Rėkaus prisiminimų knyga, tai įrodymas, kad giliai tiesai aprašyti nereikia daugiatomų traktatų. Išraiški ir lengva kalba, gilus ir nuoširdus jausmas, dvelkiantis iš kiekvienos eilutės, asmeninius pergyvenimus paverčia negailestingu liudijimu neapsakomų kančių, kurias teko patirti visiems patekusiems į bolševikinių lagerių pragarą. Nors knygoje aprašomas gyvenimas tik viename Vorkutos lageryje, tačiau skaitant pajunti tą siaubingą žmonių naikinimo sistemą, kuri buvo sukurta pirmosios pasaulyje proletariato valstybės "rojuje".

Jau Marijampolės kalėjime, prieš išvežant į Sibirą, nelaiminguosius čekistai "guodė": - Gyvensite, bet nenorėsite gyventi. Laikyti tai tik tyčiojimusi iš nelaimingųjų, būtų per maža. Tai jau beribis cinizmas ir niekšiškumas!

Tačiau žmonės gyvena ir daugelis tų, kurie neprarado vilties, sukaupę paskutines dvasines ir fizines galias,

iškentėjo, išliko gyvi. Stebina autoriaus valios stiprybė, kada jis, jau vos besilaikydamas ant kojų, galėjo dar gėrėtis ir jausmingai pergyventi pirmą kartą pamatytą šiaurės pašvaistės reiškinių. Tai jaudinančios eilutės, parodančios, kad ŽMOGUS, jeigu jis toks yra tikrąja to žodžio prasme, išliks ŽMOGUMI net ir atsidūręs neįsivaizduojamai žiauresniame negu Dantės pragare. Štai trumpa ištrauka iš skyriaus "Šiaurės pašvaistė":

"...Tas kankinantis patikrinimas tęsėsi, rodos, amžinybę. Mes, dochodiagos, su linkę vatinukų skuduruose, svyravome ant vėjo, kantriai stovėjome rikiuotėje, nes "žingsnis į kairę, žingsnis į dešinę..." ir mongolas gali šauti be išpėjimo.

Per vieną tokį patikrinimą beprasmiškai apsidairiau aplink. Staiga pastebėjau danguje neregėtą vaizdą, kurį sunku būtų net aprašyti. Tai buvo šiaurės pašvaistė. Jeigu būčiau fanatikas, būčiau akiai patikėjęs, jog tai stebuk-

las. Tas netikėtas reginys net širdį suspaudė. Skaudus kontrastas: neapsakomas gamtos grožis ir žiauri lagerio tikrovė. Tą akimirką nevalingai prisiminiau mano gyvenime patirtus gražiausius atsitikimus. Mintys veikė kosminiu greičiu be mano valios. Kažkodėl prisiminiau Vilniaus Operos teatre pastatytą G.Pučinio operą "Madam Butterfly", jos tą dalį, kada Čio-čio-San, laukdama Pinkertono (jų sūnaus tėvo), puičia arija išsakė tokią įtikinamą viltį, kad negalima netikėti. Vėlesnis dramatismas buvo panašus į mūsų nelaimę...

Nors tas reginys truko vos trumpą minutėlę, bet suspėjau pažvelgti į pasaulio grožį, paslaptingą gamtos dovaną žmonėms. Ar pamatysiu kada nors šiaurės pašvaistę normaliomis sąlygomis?...

Brutaliai nutraukė mano žavėjimąsi tuo pasakišku reginiu riksmas:

- Šag v lev, šag v prav, streliait budu...

(Nukelta į 7 psl.)

Pasaulio lietuvių Dainų šventę prisimenant

(Atkelta iš 6 psl.)

esą patys geriausi. Visiems penkiems chorams baigus dainuoti, žiuri komisija ap- leido salę ir nuėjo į konferen- cijų kambarį, kur pareiškė savo nuomonę, t.y. kurį cho- rą jie aukščiausiai vertina, kuris užsitarnavęs geriausio Lietuvos choro titulą. Pabal- savę grįžo į salę, kur nekant- riai rezultato laukė pilnutėlė salė varžovų ir jų gerbėjų. Šį kart žiuri komisija buvo pa- kviesta į sceną, o ne į įprastą vietą salės vidury, iš kurios dvi dienas intensyviai klau- sėsi konkurse dalyvaujančių. Premijos buvo įteiktos vi- siems laimėtojų vadovams, apart "Grand Prix" laimėto- jo. Norint ilgiau išlaikyti paslaptį "Grand Prix" laimė- tojo buvau rengėjų pakviesta tarti žodį žiuri komisijos na-

rių vardu. Nors tie, kurie mane pažįsta žino, kad aš ne- labai mėgstu prakalbas, trumpą žodį šį kart buvo lengva tart. Man asmeniškai buvo taip malonu susipažinti su Lietuvos choris ir jų diri- gentais, naujai sukurtomis lietuvių kompozitorių daino- mis, kad buvo lengva iš šir- dies pagirti mažos Lietuvėlės talentingus žmones. Kokia ypatingai graži Lietuvos cho- rinė mozaika, kurią sudaro tiek įvairių, skirtingų ir nuo- stabių chorų! Baigus šį įžan- ginį žodį, buvo paskelbtas "Grand Prix" laimėtojas. Tris žiuri komisijos balsus laimėjo kamerinis choras "Jauna muzi- ka" ir tapo geriausiu Lietuvos choru. Du balsus laimėjo vyrų choras "Ažuoliukas", o vieną balsą ga- vo kamerinis choras "Salutaris".

Vakaras baigėsi lietuvių tradicija, t.y. daina, kurią pravedė latvis Imant Kokars. Liaudies daina "Tris dienas, tris naktis", į kurią įsijungė visi esantys salėje taip plačiai nuskambėjo, kad beveik sienos plyšo! Pakilia nuotaika išsiskirstė visi dalyviai, o lai- mėtojų chorų vadovai, rengė- jai ir žiuri komisijos nariai buvo pakviesti į priėmimą.

Šis konkursas buvo Lie- tuvos Chorų Sąjungos labai gerai suorganizuotas. Yra malonu matyt, kad vis atsi- randa žmonių, kurie turi vizi- ją, ir žūt būt prižiūri, kad ta vizija būtų įgyvendinta. Chorų Sąjungos pirmininkas, Albinas Petrauskas buvo vie- nas iš tokių. Jis savaitę prieš konkursą išgulėjo ligoninėje, bet prisiprašė, kad konkurso išvakarėse jį išleistų. Mat jis norėjo pristatyti konkurso taisykles žiuri komisijos na-

riams ir juos visus, atvyku- sius iš svetimų kraštų, gražiai priimti prie vakarienės stalo. Dainų Šventei užsibaigus grįžo į ligoninę.

P.A. Petrausko dešinė ranka, tai Romualdas Kon- drotas ir Arūnas Simaška, atliko visą konkurso "juodą darbą". Jie profesionaliai ve- dė konkursą, pristatė visų chorų visas dainuojamų dai- nų natas visiems žiuri komi- sijos nariams, surinko ir skai- čiavo balus, prižiūrėjo kad viskas vyktų laiku. Jiems už jų atliktą darbą reikia statyti 75 balus!!

Konkursą rėmė Tėvynės Sąjunga, t.y. Lietuvos kon- servatoriai. Buvo pavyzdin- gai išleista knygutė – progra- ma. Joje tilpo visų konkurse dalyvaujančių chorų aprašy- mai ir fotografijos, konkurso taisyklės ir Vytauto Lands- bergio sveikinimas. Jis skyrė papildomą premiją "D" kate- gorijos laimėtojui, norėda- mas paskatinti, kad vis dau- giau chorų atsirastų ir daly-

vautų panašiuose konkur- suose. Pats V. Landsbergis dalyvavo "Grand Pris" kon- kurse ir priėmimo.

Šio konkurso metu vyko dar vienas konkursas, kurį paskelbė ir kurio premiją skyrė Lietuvos Kompozitorių Sąjunga už geriausiai atliktą lietuvių kompozitoriaus kū- rinį. Šią premiją laimėjo ka- merinis choras "Salutaris", kurio vadovas Martynas Staškus eina 25 gyvenimo metus. Premiją laimėjo už Jono Tamulionio atliktą dai- ną "Dolorosa".

Konkurso metu buvo malonu išgirsti daugelį Jono Tamulionio, Vytauto Miški- nio, Juliaus Juzeliūno, Vid- manto Bartulio, O. Narbutai- tės, V. Klovos ir Vaclovo Augustino ir kt. Lietuvos kompozitorių dainas. Jų kū- rybos natas būtų galima pa- siūlyti Amerikos chorų vado- vams, kad jie susipažintų su Lietuva ir jos kultūra.

(Bus daugiau)

Paskutinė Dainų šventės daina. Ją dainuoja ir dirigentai... Nuotraukoje iš k.: Nijolė Benotienė (Torontas), Rita Klėrienė (Clevelandas) ir Dalia Viskontienė (Torontas).

V. Klėrio nuotr.

(Atkelta iš 6 psl.)

Po to sustaugė sargybos viršininkas:

- Į darbą žengte marš!

Mano jėgos buvo taip iš- sekusios, kad pagalvojau: "Gal bus lengviau mirti man dochodiagai, pamačiusiam tą pašvaistę, gamtos sukurtą simfoniją?"

Šiaurės pašvaistė yra gam- tos gražumas, kad galėtų juo žavėtis žmogus ir kad turėtų už ką garbinti Dievą".

Užverti paskutinįjį knygos lapą ir ilgai ilgai dar mąstai, kodėlgi taip buvo ir ar nepa- sikartos tas vėlei. Teisus au- torius baigiamajame žodyje sakydamas:

"Vaitok, tautietai, ir galvok, kaip užgydyti žaizdas, pašalinti votis - tuos bepročio li- goto totalitarizmo padarinius. Mokėjimas gintis yra svarbus žmogaus egzistencijos bruo-žas, todėl reikia padaryti ati- tinkamas išvadas iš tos nelai- mės, kurią mums surengė iš- sigimėliai, degeneratai.

Rezistencijos dalyviai, laisvės kovotojai, mes prisie-

kiame tęsti Jūsų pradėtą ko- vą. Šaukiame Jus stoti į pa- tikrinimo rikiuotę, mes nori- me pagerbti Jus priesaika: Stalino tarnų nužudyti ir žmonių akivaizdoje išnie- kinti laisvės kovotojai Palio- se ir Vilniuje, Kaune ir Že- maitijos žemėje, Varėnos miškuose ir Marijampolėje bei visoje Lietuvoje, budės Jūsų pamaina tautos sargy- boje! Žuvote už tautą, nepa- lūžote, bet sustiprinote mūsų meilę Tėvynei. Tegu Jūsų garbei uždegtas aukuras nie- kad neužgesa."

Apmąstant perskaitytus prisiminimus ir patirtą išpū- dį, kilo dar viena mintis - ar nevertėjo nelemtai pagarsė- jusios "Kovų ir kančių istori- jos" sudarytojams ir leidė- jams, pirm negu imtis to dar- bo, idėmiai perskaityti šią Vytauto Rėkaus knygelę. Neabejoju, kad jinai, jeigu ir ne ištisai, labai būtų tikusi vienam iš įvadinių straipsnių jų kūriniui.

O pats autorius knygos pa- baigoje taip apie save rašo:

"Gimiau 1922 m. vasario 2 d. Burbiškių kaime, kuris tuo metu buvo išimtinai lie- tuviškas, bet niekada tarpu- kario laikotarpyje čia nebuvo lietuviškos mokyklos. Pradi- nę mokyklą pradėjau lankyti Paliūnuose, o baigiau Bur- biškėse. Baigęs šešias klases įstojau į Seinų gimnaziją. Užklupus karui, reikėjo pasi- traukti iš gimtojo krašto. Vil- niuje lankiau Vytauto Di- džiojo gimnaziją. Tada prasi- dėjo bolševikmetis, po to hit- lerinė okupacija ir vėl sovietų nelaisvė. Vokiečių okupa- cijos metu dirbau Vilniaus krašto mokyklose. Po karo mėginau sugrįžti namo, į gimtinę, bet nepasisekė: prasi- dėjo genocidas. 1945 ir 1946 metais buvau ištremtas į Vorkutos lagerius. Grįžęs į Vilnių, dirbau Deveniškės valsčiaus mokyklose, o 1957 metais, atvykęs į tėviškę, mėginau pasiekti Vakarus, už ką beveik metus buvau kalinamas Ščecino kalėjime. Šiek tiek pataisęs dokumen- tus, dirbau mokytoju Vrocla-

LIETUVIŲ SODYBA CLEVELANDE ŠVENČIA DEŠIMTMETĮ

Sakoma laikas labiausiai pastebimas pradžioje gyvenimo ir jo pabaigoje. Mums net sunku patikėti, kaip greitai prabėgo dešimt metų Lie- tuvių sodyboje. Daugelis čia pagyvenusių jau yra iškeliavę į amžinuosius namus, o tie, kurie dar čia gyvena nuo pradžios jau ir lėtesniu žings- niu eina.

Visų šių žmonių gyvenime Lietuvių Sodyba jiems gražiai pasitarnauja. Čia vie- nokia ar kitokia programa vyksta per visus ištisus me- tus, tačiau rugsėjo mėnesį mes norime ypatingai atžy- mėti – dešimtmetį.

Po vasaros atostogų su sveikatos patarimais pas mus paskaitas pradeda Dr. Elena Čeičienė, rugsėjo 6 d. antra- dienį 1 val. p.p. Ji Lietuvių Sodyboje yra labai mėgiama ir laukiama.

Kun. Gediminas Kijauskas, S.J., Dievo Motinos pa-

vo, o vėliau Varšuvos vaiva- dijose. Baigiau rusų kalbos ir literatūros filologiją Vrocla- vo universitete ir Specialio- sios pedagogikos institutą Varšuvoje. Dabar, būdamas pensininkas, stengiuosiu dar daugiau dirbti ir tarnauti sa- vo žmonėms."

Belieka palinkėti Vytautui Rėkui geriausios sėkmės jo kilniuose užmojuose. Mes pasiryžę atskiras knygos iš- traukas paskelbti DIRVOJE ir, tokiu būdu, supažindinti su šiuo kūriniu ir užsienyje gyvenančius mūsų tautiečius. Tikimės, kad autorius tam neprieštaraus ir už tai iš ank- sto jam tariame nuoširdų acių!

Anicetas Bundonis

rapijos klebonas, aukos pa- dėkos mišias už šios Sody- bos įkūrėjus, pradininkus, patikėtinius, kurie tiek daug darbo ir rūpesčio įdėjo, už buvusius, esamus ir būsimus Sodybos gyventojus, bei už visus Sodybos darbuotojus, ketvirtadienį, rugsėjo 8 d. 1 val. p.p. Po šv. mišių visi paben- drausime besišnekučiuoda- miesi prie kavutės užkan- dziaudami. Į šias padėkos mišias kviečiame visus, ypa- tingai gimines ir draugus čia gyvenančių.

Rugsėjo 15 ir 22 d.d. bus rodomi filmai 1 val.p.p.

Sodybos dešimtmečio šventę užbaigsime iškilm- gais pietumis – banketu rugsėjo 28 d. 5:30 val. v., Algirdui Neimanui grojant lietuvišką ir populiarią muziką. Į ban- ketą iš Floridos atvyksta So- dybos vyriausias įkūrėjas, statybos metu – pirmininka- vęs Inž. Bronius Snarskis.

Dabartinis Sodybos pir- mininkas – Vytenis Čiurlio- nis, ir patikėtiniai: Irena Kuprevičienė, Aleksandra Sagienė, Dr. Antanas But- kus, Vytautas Apanavičius ir Aleksas Spirikaitis.

Sodybos savaitės dieno- mis beveik kasdien yra gy- ventojams pritaikyta progra- ma: antradieniais – filosofijos valandėlė, kuriai vado- vauja Sodybos superindentas Leonardas Kedys. Trečia- dieniais – galima bendrai pa- valgyti pietus, kuriuos paga- mina ir paservuoja privati šeimininkė, Kristina Biliū- nienė (kaina 4 dol.) Ketvirta- dieniais – maldos valandėlė, kurią praveda L. Kedys. Penktadieniais – kavutė su užkandžiu.

Sodybos administratorė
Dana Čipkienė

LIETUVOS SVEIKATOS APSAUGAI REIKIA PARAMOS

Algirdas Šlepavičius

Jau 2 savaites esu Clevelande ir turiu malonumą stebėti, kaip gražiai gyvena čia įsikūrę lietuviai, kaip stengiasi jie neužmiršti savo lietuviškos kilmės ir religingumo. Tai sukelia man didžią pagarbą jūsų darbštumui ir gyvenimo būdai.

Jau 2 savaites stažuojuos Clevelando Clinic Foundation. Kaip aš patekau į Clevelandą? Prieš kelis metus Klaipėdos miesto meras B. Petrauskas lankėsi čia Clevelande, buvo susitikęs su Clevelando miesto meru. Buvo sudaryta Clevelando ir Klaipėdos miestų bendradarbiavimo programa. Dalis šio bendradarbiavimo ir yra gydytojų iš Klaipėdos atvykimas tobulinimuisi į Clevelando Clinic Foundation. Gražinos Kudukienės dėka, buvo surasta galimybė šiai stažuotei.

Pereitų metų pabaigoje Klaipėdos miesto ligoninėje buvo organizuotas konkursas šiai stažuotei, kurį pavyko laimėti man. Dirbu aš Klaipėdos miesto ligoninėje, kuri yra trečia pagal dydį Lietuvoje. Joje yra 1200 lovų ir dirba apie 3000 darbuotojų. Mano specialybė yra pilvo chirurgija. Aš esu chirurginio skyriaus vyr. ordinatorius. Kartu, savo ligoninės kolektyvo, esu išrinktas Klaipėdos miesto ligoninės Gydytojų sąjungos pirmininku. Mūsų organizacija rūpinasi savo narių teisių gynimu ir medicinos reformos vykdymu Lietuvoje ir Klaipėdos miesto ligoninėje.

Jau keturi metai turime nepriklausomybę, bet reforma sveikatos apsaugoje nevyksta. Pasikeitė 3 sveikatos apsaugos ministrai. Dabar ministeriją valdo buvęs pasaulinio lygio kardiologas J. Brėdikis. Bet pasirodo būti geru chirurgu, tai nėra tas pats, kas būti geru ministru.

Kokia gi padėtis šiuo metu Lietuvos ligoninėse. Jos visos praskolinusios elektros, dujų, vaistų ir kitoms teikimo kompanijoms, kurios žada vieną dieną nebetiekti nieko. Vien mūsų ligoninei šiais metais savivaldybė skolinga 3 mil. litų. Žinoma, sunku dirbti tokiose sąlygose, kai pastoviai trūksta vaistų, tvarsliavos, aparatūros, o kartais net patalynės ir kitų dalykų. Gydytojų atlyginimai labai žemi. Med. seserų nesiekia 150 litų per mėnesį. Daug gabių ir jaunų gydytojų išeina iš ligoninių į biznį ir kitą pelningesnę tarnybą. Ypač šis reiškinys plačiai paplito tarp med. seserų. Dėl to užsidaro net atskiri skyriai. Dar-

buotojams po 3-4 sav. uždeliama išmokėti atlyginimus.

Maždaug prieš 1 mėn. buvo sušauktas neeilinis Lietuvos Gydytojų suvažiavimas Vilniuje, į kurį buvo pakviesti Sveikatos apsaugos, Darbo ir Socialinės apsaugos bei Finansų ministerijų vadovai. Griežtai kritikavome vyriausybės politiką medicininio aptarnavimo srityje, Seimo ir Prezidento nesugebėjimą priimti naujų sveikatos apsaugos įstatymų. Buvo priimta griežta rezoliucija su 16 reikalavimų Prezidentui, Premjerui, Sveikatos apsaugos ministrui, Seimui. Nedelsiant imtis priemonių būklei sveikatos apsaugos sistemoje pagerinti. Jei vyriausybė per 2 mėn. po šios rezoliucijos įteikimo nepradės derybų su Lietuvos gydytojų sąjungos įgaliojais asmenimis, bus paskelbtas visuotinis Lietuvos medikų streikas. Tai mums visiems labai nepageidautina, bet kraštutinė priemonė išjudinti LDDP valdininkus.

Savo darbe jaučiame didelę pagalbą iš Klaipėdos turtingų įmonių, biznierių, Švedijos Karskronos (kuri yra susigiminiavusi su Klaipėda) miesto visuomenės, iš Vokietijos atskirų asmenų, bažnyčios ir įvairių šalpos organizacijų.

Prieš 2 metus Švedijos vyriausybė skyrė 2 mil. švediškų kronų klubo ir kelio sąnarių persodinimo įdiegimui Klaipėdos miesto ligoninėje. Buvo keičiamasi specialistais: daugelis mūsų gydytojų – ortopedų stažavosi Švedijoje. Šiuo metu Klaipėdos miesto ligoninėje jau persodinta apie 200 dirbtinų klubo sąnarių ir 30 kelio sąnarių. Operacijų rezultatai labai nustebino Švedijos kolegas. Jie buvo nė kiek neblogesni nei Švedijoje, atliekamų geriausiose klinikose.

Šių operacijų savikaina yra maždaug 10 kartų žemesnė nei JAV, nors naudojami Klaipėdoje endoprotezai yra vieni geriausių pasaulyje. Ruošiamasi Lietuvoje pradėti statyti nedidelę gamyklą šių protezų gamybai, o, gal būt, ir eksportui į kitas šalis.

Labai aktyviai bendradarbiauja Švedijos ir Klaipėdos akušeriai – ginekologai. Tai leido sumažinti naujagimių mirtingumą, pakelti medicininio aptarnavimo lygį. Gaila, kad tik gimstamumas Lietuvoje sparčiai mažėja.

Antri metai mūsų ligoninėje atliekamos tulžių pūslių operacijos, naudojant video aparatūrą t.y. loporoskopinę techniką. Operuojant šiuo

metodu nereikia perpjauti pilvo sienelės. Būdamas Clevelando Klinikose įsitikinam, kad šį gydymo metodą įsisavinome ne blogiau nei Clevelando chirurgai. Nuo šių metų pradžios Klaipėdoje jau atliekamos širdies ir kraujagyslių plastinės chirurgijos operacijos. Ruošiamasi atidaryti mikrochirurgijos centrą.

Jau 2 sav. praleidau Clevelando klinikose, semdamasis naujų žinių. Tautiečiai dažnai klausia manęs – ar labai skiriasi Lietuvos ir Amerikos medicinos lygis? Turim pripažinti, kad Amerikoje jis aukštesnis. Bet atskirų gydymo metodų ir operacijų lygis yra panašus ar net vienodas. Apendicitą, išvaržą, tulžies, pūslę operuojame, lūžusius kaulus ir dar kai kurias ligas gydome ne blogiau nei Amerikoje. O atsilikame tik tose srityse, kuriose reikia modernių diagnostikos ir gydymo priemonių. Joms nusipirkti, esant dabatinei labai sunkiai ekonominei situacijai Lietuvoje, deja nėra galimybių.

Kuom galėtų Amerikos lietuviai padėti Lietuvoje kenčiantiems ligoniams?

Mano žiniomis, vien šiais metais Ohio valstijoje numatoma sumažinti apie 10 000 lovų ligoninėse, daug ligoninių bus uždaryta. Būtume laimingi jei mums, kas nors iš Amerikos lietuvių padėtų įsigyti šių ligoninių panaudotą, bet dar tinkančią naudojimui medicininę techniką. Ji turėtų būti žymiai pigesnė nei nauja ir, aš manau, kad mes Lietuvoje mėginsime surasti pinigų šiai technikai nupirkti.

Būtų labai gražu jei lietuvių kilmės Amerikos gydytojai atvyktų pas mus perteiktį savo patyrimą. Būtume laimingi sulaukę ir naujausios medicininės literatūros, kurios mums taip trūksta. O iš esmės būtume laimingi, šiais Lietuvai labai sunkiais laikais, priimti bet kokią pagalbą. Jei kas turėtų gerų norų ar minčių, prašau susisiekti su manimi telefonu Clevelande (481-5377) iki rugsėjo 20 dienos, o vėliau Klaipėdoje tel. 370-61-31052 arba Klaipėdos miesto ligoninėje FAX 370-61-55895. Mano adresas Klaipėdoje:

Debreceno 92-1
5819, Klaipėda
Lithuania

Noriu padėkoti visiems padėjusiems man šioje stažuotėje, o ypač Salomėjai Knistautienei, Gražinai Kudukienei, gyd. Gintautui Sabataičiui bei Jūratei Ralytei.

Skaitykite ir platinkite
DIRVA

KVIEČIAME Į LIETUVIŠKĄ GEGUŽINĘ

Pirmą kartą gegužinių istorijoje bus eksponuojami tapybos darbai. Prieš pradėdant koncertą planuojame parodyti dalininko Jono Sidaravičiaus tapybos darbus "Senosios Lietuvos valdovai". Visi darbai atlikti senųjų laikų maniera, nešiuolaikiškai. Šie darbai yra J. Sidaravičiaus laisvalaikio pomėgis. Jo profesija yra dailėtyrininkas. Šiuo metu jis yra išaiškinęs šimtus tapybos darbų apie kuriuos istorija arba tylėdavo, arba buvo klaidingai manoma apie šių darbų autorius ir vaizduojamuosius.

Lietuvos muziejų saugyklose guli tūkstančiai įvairiausių tapybos darbų, kurių autoriai yra nežinomi. Dėl šios priežasties jie neišvysta dienos šviesos. Dėka Jono Sidaravičiaus apie 150 darbų buvę eksponuojama. Šie darbai atrado savo autorius. 1987 ir 1992m. parodos taip ir buvo pavadintos "Paveikslai suranda autorius". Bet, kad įrodyti autorystę J. Sidaravičiui teko dirbti dešimtmečius. Teko apvažiuoti visas Lietuvos muziejų saugyklas, susipažinti su visais darbais, lankytis didžiuliuose Europos muziejuose, išmokyti net japonų kalbą. Teko susipažinti su žinomiausiais pasaulio dailėtyrininkais. Šiandien J. Sidaravičius palaiko glaudžius ryšius su žymiausiais pasaulio atribucijos mokslo specialistais, dailėtyros daktarais - vokiečiais R. Kultzen, S. Zandler, italais - R. Pallucchini ir O. Ferrari, prancūzu G. Lastic, japonu H. Murana, vengre K. Earaš, ruse I. Linnik ir kitais. Nuolatinis darbas Hamburge, Luvre, Romos ir kitų miestų muziejų saugyklose ir bibliotekose davė savo vaisių. Taip buvo išaiškinta daug nežinomų autorių dailės kūrinių, esančių mūsų respublikoje, atributuota keletas paveikslų ir užsienio galerijose.

Paroda "Senosios Lietuvos valdovai" yra tik dalelytė tapybos darbų iš sumanyto didelio ciklo darbų apie seniai Lietuvoje gyvenančius žmones.

Gegužinėse jau metai laiko dalyvauja profesionalus atlikėjų kolektyvas "Tėviškė", vadovaujamas Rimanto Pašiūno. Jų programoje yra daugiau nei 300 dainų. Tai liaudies ir retro stiliaus dainos parašytos šiuolaikine dvasia. Kartu su dviem solistais Valentu Kirdeikiu ir Juozu Miseliūnu, ansamblis "Tėviškė" tiek sugeba sužavėti žiūrovą, kad jis ilgai nepaleidžia jų nuo scenos. Ir tai nenuostabu, kadangi žiūrovui ir atlikėjams šios dainos buvo ilgai draudžiamos dainuoti. O tai paprastos liaudies dainos bei retro stiliaus kūriniai, kurie skambėjo Lietuvoje iki sovietinės okupacijos. Šiandien šias dainas dainuoja visi žiūrovai kartu su atlikėjais valandų valandas. Gegužinėse tai galima daryti. Vyresnio amžiaus žmonės tai veikia kaip opiumas, nes tai yra jų jaunystės laikų dainos, jų jaunystės dvasia. Amerikos lietuviai turės retą galimybę prisiminti savo jaunystę tuose miestuose iš kur yra kilę. Esu tikras, kad daug kam riedės džiaugsmo ašaros išgirdus ir pabendračius su šiuo kolektyvu.

Žiūrovai smagiai jausis išgirdę ir pamatę kaimo kapelos muzikantus iš Kuršėnų (Žemaitija). Ypatingai bus smagu žemaičiams, kurių kietas charakteris yra plačiai žinomas. Ypatingas dėmesys visuose koncertuose yra skiriamas vadovei Stasei Jagminienei. Ji tikras gyvas sidabras. Jos rankų valdoma armonika, veide šypsena ir kūne energija, atliekant žemaitiškas polkutes, valsus ir dainas, žiūrovus pakeri jos (Nukelta į 10 psl.)

Dainininkai iš Lietuvos A. Barniškis ir G. Bigenytė dainuoja dienraščio "Draugo" gegužinėje Chicagoje.

Ed. Šulaičio nuotr.

Iš visur apie viską

(Atkelta iš 2 psl.)

ir svarstė, tarp kitų klausimų, kovos su nusikalstamumu priemonės.

Šiuo metu prasideda O.J. Simpson teismas atkreipė amerikiečių dėmesį į šeimų tarpe vykstančius smurto veiksmus, kurių skaičius nemažėja. Vien Los Angeles miesto policija gauna per dieną apie 1,000 nusiskundimų, kur dažniausia moterys kaltina vyrus, kurie jas muša. Sakoma, kad kas devynios sekundės kur nors Amerikoje vyras muša moterį. Kalifornija paskyrė dar 11.5 mil. dolerių naujų prieglaudų mušamoms moterims statybai.

Rimtą problemą sudaro tai, kad dažnai nusikaltėliai paleidžiami iš kalėjimų, nes juose trūksta vietos. Šiaurinės Karolinos 200 kalinių buvo jau perkelti į Rhode Island ir į Oklahomos kalėjimus. Planuojama perkelti dar 800 kalinių, nes jų valstijos kalėjimai perpildyti, kameroose kaliniai guli trijų aukštų lovose ir skundžiasi, kad tai yra nelegalus baidymas ir kankinimas. Kai kurios valstijos jau bando perleisti kalėjimų tvarkymą privačioms biznio bendrovėms. Kai kurios sėkmingai bizniauja, tačiau buvo ir tokių, kurios jau bankrutavo, nes nesugebėjo parūpinti kaliniams tokių patogumų, kuriuos jie gaudavo valdiškuose kalėjimuose.

Kalėjimų stoka ir kalinių sugrūdimą komentavo garsus Chicagos humoristas Royko. Pastebėjęs, kad Rusijoje sunkiai vystosi perėjimas į laisvos rinkos sistemą ir rusams reikalinga ekonominė parama, jis metė sugestiją, liečiančią daugybę nenaudojamų Gulago lagerių ir kalėjimų, kuriuose šiuo metu turėtų būti daug vietos. Jo nuomone, Amerika galėtų eksportuoti į Rusiją kalinius, o rusai uždirbtų nemažai dolerių juos kalindami. San Francisco miestas išleidžia kiekvienam benamiui prižiūrėti po 7,600 dol per metus. Miesto biudžete ta parama sudaro didelę sumą. New Yorke, kur ginkluoti plėšimai vyksta po vieną kas 6 minutes, gerą biznį daro D'Andrilli siuvelykla, gaminanti neperšaunamus drabužius net ir vaikams. Vienus sabalų kailinius su neperšaunamu pamušalu ji pardavė už 80,000 dol.

TRUMPAI

• Rusijoje suimti du vyrai, pavogę iš branduolinės jėgainės 21 svarą urano. Vokietija susitarė su Rusija bendromis jėgomis kovoti su atominių medžiagų šmugliu. Vokiečiai jau sulaukė keturias radioaktyvių medžiagų siuntas.

• Rusijos užsienio reikalų ministerija pasiūlė užbaigti ekonomines sankcijas prieš Serbiją, nes ji nesipriešina tarptautiniam taikos planui, ką daro tik Bosnijos serbai.

• Kanadoje baigėsi Britų Komonvelto valstybių sporto žaidynės. Daugiausia medalių surinko Australija – 182, toliau eina Kanada su 128 ir Anglija su 125. Vienas juodas Sierra Leone trumpų distancijų bėgikas buvo priverstas sugrąžinti sidabro medalį, laimėtą 100 metrų bėgime, nes pasirodė, kad jis naudojo uždraustus steroidus. Tokių atletų buvo dar du, tačiau jie ir su narkotikais nieko nelaimėjo. Po ilgos pertraukos žaidynėse dalyvavo ir Pietų Afrikos respublika.

• Kubos diktatorius Fidel Castro rugpjūčio 24 d. savo ilgoje kalboje kaltino JAV-jas dėl Kubos ekonominių sunkumų. Jis siūlė derybas, siūlė atsiųsti saugius laivus ir pasiimti kubiečius, norinčius emigruoti.

• Izraelio okupuotų Vakarų kranto palestiniečių vyriausybė pradėjo tvarkyti švietimo reikalus ne tik Gazos pakraštį ir Jericho mieste, bet ir kitose vietovėse. Derybose Egipte susitarta, kad palestiniečiai tvarkys sveikatos, turizmo, šalpos ir mokesčių rinkimo reikalus. Derybos vėl bus tęsiamos rugsėjo 12 d.

• Vietname viešėjo Japonijos premjeras Murayama. Jis pažadėjo Vietnamui ekonominę bendradarbiavimą ir investicijų.

• Paryžiaus gyventojai iškilmingai paminėjo miesto išvadavimo iš vokiečių okupacijos 50 metų sukaktį.

• Peru prezidentas Alberto Fujimori susipyrė su savo žmona. Jis televizijoje paskelbė, kad ji pašalinama iš "pirmosios ponios" pareigų. Užsienio korespondentai tvirtina, kad ponija Fujimori pati sumanė kandidatuoti į savo vyro vietą.

• Argentina ir Iranas abi atšaukė savo ambasadorius. Santykiai pašlijo, kai Argentina apkaltino irančius dėl žydų centro Buenos Aires susprogdinimo, kuriame žuvo 96 asmenys.

• Šri Lankoje rinkimuose gerai pasirodė kairioji Liaudies partija, kurios vadovė Chandrika Kumaratunga siekia premjerės vietos. Prieš 20 metų premjere buvo jos mama Bandaranaike, dabar 78 m. amžiaus.

• Japonijos spauda pikta kritikuoja Rusiją, kurios karo laivai jau kelis kartus apšaudė japonų žvejų laivus, o vieną laivą net konfiskavo.

Šių metų rugpjūčio 6 dieną Elmore, Ohio įvyko metinės lietuvių golfo varžybos tarp Clevelando ir Detroito. Nuotraukoje dalyviai su pereinamąja atžymėjimo lenta, kuri šiais metais atiteko Clevelando klubui.

GYVENIMIŠKOS ĮVAIRENYBĖS

Gerardas Juškėnas

BRANGI VIEŠNAGĖ

JAV prezidentas Bill Clinton vieną šeštadienio vakarą trumpam vizitui buvo atvykęs Clevelandan - padėti telkti lėšas demokratų kandidatui į JV Senatą Joel Hyatt. Clevelando rytinio pakraščio šešiams priemiesčiams ta prezidento viešnagė daug kaštavo, nes teko jam parūpinti policijos apsaugą.

Per keturias valandas Clinton aplankė – \$1000 asmeniui kainuojančius Hyatt lėšų telkimo pietus Landerhaven svetainėje, Mayfield Heights mieste ir \$25,000 – porai demokratų lėšų telkimo vakarienę Hunting Valley kaime.

Už šią prezidento politinę skridimo kelionę Clevelandan, anot Baltųjų Rūmų, mokės Demokratų nacionalinis komitetas. Tačiau ta viešnagė pareikalavo Clevelando, Lyndhurst, Mayfield Heights, Richmond Heights ir Gates Mills policijos vienetų apsaugos. Vien Clevelando miestui policijos išlaidos pasiekė \$6,000, ir kitų miestų policininkai dirbo viršvalandžius. Vietoje didžiulės auto procesijos nuo Hopkins oro uosto iki Landerhaven, prezidentas galėjo malūnsparniui į ten atskristi. Clevelando miestas ir priemiesčiai neatgaus šių nelauktų išlaidų, nors jos ir nebuvo iš anksto numatytos šių metų biudžete.

Tie dveji pobūviai sutelkė \$850,000, kurie padės finansuoti J. Hyatt kampaniją ir taip pat parems kitus demokratų šio rudens rinkimuose.

GRYNIAUSIAS ORAS

Į vasaros pabaigą vėl sulaukiame erzinančių žiedadulkių (polen), nuo kurių

kenčia alergija sergantys žmonės. Televizijos oro pranešėjai savo lentelėse jau rodo R. ir MS raides su skaičiais prie jų. R – "ragweed" ir MS – pelėsių sporai. Skaičiai parodo, kiek tokių dulkių priskaitoma viename kubiniame metre. Dažnai sulaukiame liūčių. Stebėtojai atrado, kad vieną valandą po lietaus yra gryniasias oras, nes tuo metu jame lieka mažai dulkių, o pelėsių sporai tik po kelių valandų orui atšilus pradeda vėl daugintis. Nuo alergijos kenčiantiems lietuvi nustojus būtų pats geriausias laikas eiti pasivaikščioti.

BULVIŲ AMARAS

Prieš 150 metų bulves užpuolęs amaras sukėlė badą Airijoje. Apie 1880 m. Europoje vėl pasirodė ūkininkams keliantis rūpestį bulvių amaras. Agresyvos ir nuodams atsparios amaro formos po 1990 m. ėmė rodytis Šiaurės Amerikoje: nuo Maino iki Floridos ir skersai kontinento iki Washington valstijos ūkininkai vėl yra priversti dažnai purkšti chemikalais bulvių auglius amaro sporoms išnaikinti. Vėsus ir drėgnas oras padeda amarui plisti. Pernai dėl atsparios to amaro formos Maine valstijoje turėta \$25 milijonai nuostolių. Washingtono ir Floridos valstijose sulaukta irgi daug nuostolių dėl to amaro naujos ir atsparesnės atmainos.

Tas amaras jau aptiktas ir kitose 9 valstijose, o gal dar kitose 4 greit pasklis. Naujojo amaro atmainos užtiktos Kanadoje, Egipte, Israelyje, Japonijoje, Korejoje, Rusijoje ir Pietų Amerikoje.

Mokslininkai pranašauja labai ilgą ir išlaidžias grum-

tynes su tuo amaru, kurį yra vis sunkiau sukontroliuoti negu buvo anksčiau.

Šiuo metu, kada daugelio kraštų valdžios bando atpratinti ūkininkus nuo gamtai kenksmingų chemikalų, tas sukels didelį nepasitenkinimą ūkininkų tarpe. Kovai su naujomis amaro atmainomis vėl teks pasikliauti cheminiais gaminiais. O ūkininkai tuo pačiu metu nepageidauja brangių papildomų išlaidų.

Skurstančiuose kraštuose, kur norėta bulves išplėsti į pagrindinį gyventojų maistą, teks mažinti jų auginimą. Tokie kraštai yra – Bangladesh, Indija ir Kinija.

Anot mokslininkų būtų geriausia išvesti naują, amarui, atsparių bulvių atmainą. Tyrimai daromi Peru, Jungtinėse valstijose ir kitur.

PAGERBS KETURKOJUS KOVOTOJUS

Iki šiol užmiršti antrojo pasaulinio karo kovotojai bus netrukus pagerbti pirmuoju paminklu šunims, kurie lydėjo JAV karių kautynėse Guam saloje, Ramiajame Vandenynė.

Karo šuns skulptūra – Doberman pincher labiausiai paplitusios ir kare naudotos veislės, bus atidengta liepos mėn. JAV Karo laivyno bazėje, Guam saloje. Paminklo išlaidas apmokėjo United Doberman Club organizacija.

Anot ten kariavusių marinių – tie jų palydovai irgi buvo JAV marinai, kurie žuvo atlikdami savo pareigas.

Šunų tarnyba buvo pradedama 14 savaikių naujokų apmokymu ("boot camp"), po to jie buvo siunčiami į dalinius – saugoti apkasus, vesti karių būrius į mūšį arba eiti nakties sargybą.

KVIEČIAME Į LIETUVIŠKĄ GEGUŽINĘ

(Atkelta iš 8 psl.)

nuoširdumas. Šiai kapelai jau plojo Vokietijos, Olandijos, Švedijos žiūrovai. Tikiu, kad taip bus ir Amerikos žemėje.

Kapeloje groja 6 muzikantai, kurių amžius yra pats įvairiausias nuo 24 metų amžiaus iki 75-erių.

Gegužinėje skambės dainos, kurias atliks sesutės Dainė ir Asta Jurkšaitytės. Jų vokalinis duetas ir solinės savos kūrybos dainos apie Lietuvą gimtinę, tėviškę, kaimą, jūrą motiną, tėvą. Meilė savo tėvynei jų dainose yra beribė.

Dvejus metus iš eilės sesutės dalyvauja konkurse "Dainuoju Motinai ir Lietuvai Tėvynei", kuriuos jau ketverius metus aš organizuoju didžiausioje ir prestižiškiausioje Vilniaus kultūros ir sporto rūmų salėje.

Sesutė Asta, kuriai dar tik šešioliką metų, buvo nuolatine "Dainų dainelės" konkurse vaikams prizininke ir laureatė. Tai jauna ir perspektyvi Lietuvos estrados dainininkė. Ji dažnai televizijos žiūrovų pageidaujama "Televizijos sveikinimų" koncertuose, kurių autorius taipogi esu aš. Abi sesutės kilusios iš Vilkaviškio rajono, Vištyčio kaimo.

Labai didelio populiarumo Lietuvos estradoje susilaukė solistė Laima Lapkauskaitė, dainininkės karjerą pradėjusi prieš ketverius metus tame pačiame konkurse "Dainuoju Motinai ir Lietuvai Tėvynei".

Tapusi prizininke savos kūrybos daina "Mama", žodžiai Zitos Dzidolikičienės", ji labai greitai tapo populiari "Televizijos sveikinimų" koncertuose. Ši laida eina kiekvieną sekmadienį. Taigi kiekvieną sekmadienį skamba ir Laimos Lapkauskaitės dainos. Šiuo metu Laima ruošia autorinius solinius koncertus.

Be populiarių dainų jos repertuare, atsirado ir dainų filosofinė tematika. Viena tokių "Išgalvokite mane moterim", kurią Amerikos lietuviai turės progą įvertinti. Mano supratimu, tai viena rimčiausių paraiškų klasikinėje estradoje.

Laimai Lapkauskaitei labai prie širdies religinio turinio giesmės. Ypatingą vietą užima jos daina "Nenuženk nuo akmens, o Marija". Okupuotos televizijos metu ši daina skambėjo kaip himnas vaistas galintis išgelbėti Lietuvos žmones nuo visų blogybių atneštų Rusijos karavių. Ši daina ir daugelis kitų – "Kristus nusileido ant žemės", "Valdovas" nuolat skamba bažnyčiose tiek jai pačiai atliekant, tiek atliekant bažnytiniais chorams.

Šiuo metu Laima Lapkauskaitė yra subūrusi gražų būrį vaikų dainininkų ir šokėjų ansambluką. Pasivadinę "O lia lia" jie sėkmingai koncertuoja tiek Lietuvos televizijoje, tiek respublikos miestuose. Dėl finansinių sunkumų, gaila, negalėjau jų atvežti, Amerikos lietuviams parodyti.

Tai būtų tikrai nuostabi šventė vaikučiams.

Gegužinėje dalyvaus sesutės Danguolė, Vladė ir Aldona Bukėnaitės. Jos demonstruos tautinius drabužius iš lino su pačiais subtiliausiais ir įmančiausiais lietuviškais raštais. Savo kūrybos darbus jos demonstruos scenoje kartu su atlikėjais. Taigi Amerikos lietuviai turės galimybę susipažinti su kūrėjų nuoširdumu ir paprastumu, kuris atsispindi lino audiniuose, audinių raštuose.

Kartu su koncertine grupe Amerikos žemėje svečiuosis ir Šiaulių rajono laikraščio "Šiaulių kraštas" žurnalistas Zenonas Kučinskas bei Lietuvoje stambiausio "Valstiečių laikraštis" redaktorius Paulinas Matukas, Mažeikių "Nafta", Pavenčių cukraus fabriko, Daugelių statybinių medžiagų atstovai, verslininkų grupė iš Klaipėdos ir Šiaulių.

Apie save galiu pasakyti tiek, kad 12 metų dirbau ansamblyje "Lietuva", septynioliktus metus dirbu Lietuvos televizijoje vyr. redaktoriumi. Esu įkūręs ir sufor-

mavęs koncertus "Televizijos sveikinimai", kurie Lietuvoje yra labai populiari. Šiuo metu esu įkūręs savo muzikinių renginių firmą "Lakštutė", kurią atstovauju kaip prezidentas ir kurios dėka organizuojama ir ši kelionė po JAV miestus. Tikiuos, kad ši kelionė tiek man, tiek mūsų visam kolektyvui bus sėkminga. Tai mūsų pirmoji kelionė į užsienį. Ateityje, jei viskas gerai seksis, bus galima organizuoti ir daugiau meninių kolektyvų pasirodymų JAV.

Mums labai gerai padeda turistinė firma "VIA optimum" ir jos atstovai Edvardas Brazaitis ir Algimantas Rudinskas, kurių nuoširdus darbas yra kerintis.

Tikiuos, kad ateityje bendrų pastangų dėka mes galėsime Amerikos lietuviams parodyti dar mažai žinomus Amerikai mūsų atlikėjus, kurie Lietuvoje yra labai populiari ir žiūrovų labai mėgiami.

Su pagarba,

R. Simonaitis

MIRĖ ILGAMETIS "DIRVOS" STAITYTOJAS A.A. JULIJUS NESAVAS

Šių metų rugpjūčio mėn. 11 dieną mirė ilgametis "Dirvos" skaitytojas Julijus Nesavas.

Julijus Nesavas gyveno Redford Michigan ir mirė sulaukęs 89 metų

Pranešdamas apie J. Nesavo mirtį, J. Alg. Urbonas atsiuntė DIRVAI auką 150 dol.

Širdingai dėkojame!

REIKALINGAS

energingas, patikimas asmuo, legalus Amerikos gyventojas, gyvulių ligoninės darbams. Valymui ligoninės patalpų, lauko darbams, mažiems pataisymams. Atlyginimas sutartus, galimybė gyventi šeimoj. Kreiptis: Dr. Bložė St. Francis Animal Hospital Strongsville Ohio

tel. (216) 234-7773

LIETUVIŠKĄ GEGUŽINĘ

Keturių Lietuvos ansamblių, tautodailininkų ir menininkų koncertinė kelionė JAV-se – Chicagoje, Detroite, Floridoje ir **Clevelande**

Sekmadienį, rugsėjo 18 dieną, 4 val. popiet
Dievo Motinos parapijos salėje

Programoje pasirodys Vilniaus etnografinis ansamblis, ansamblis "Tėviškė", Kuršėnų kaimo kapela, šokėjai, "Studija R"

Koncerto metu bus demonstruojami tautiniai lininiai drabužiai, vyks meno paroda.

Bilietai po \$10, \$8 ir \$6 bus platinami ateinantį sekmadienį.
Vietos numeruotos.

Koncertą rengia Dievo Motinos parapija.
Amerikoje ansamblius globoja Baltic Tours kelionių agentūra

RITA STAŠKUTĖ
Kelionių specialistė

Europa, Karibų salos, Meksika, Pietų Amerika, Vid. Rytai

TEL: (216) 831 - 5530 FAX (216) 831-5028

1994 METŲ KELIONĖS Į LIETUVĄ
geriausios kainos – patogiai lėktuvai
1-800-366-9980

FINNAIR: via Helsinkis į Vilnių
(antradieniais, trečiadieniais, penktadieniais)

arba kitomis jums tinkamoms oro linijomis:
SAS-via Copenhagen, LH-via Frankfurt,
LOT Polish-via Varšuva, AUSTRIAN AIR-via Viena

BORN TO TRAVEL

26949 Chagrin Blvd. • Suite 103 (Ohio Savings Building) BEACHWOOD, OH 44122

Pasiteiraukite apie atpigintus bilietus spalio mėn.

RYGA, VARTAI Į PABALTIJĄ

SUPAŽINDINAM SU ATA'S TAUPIAUSIOM SKRYDŽIŲ KAINOM Į PABALTIJĄ

Ar Jūs skrendate biznio reikalais, ar pasimatyti su giminėmis Pabaltyje, Jūs nenorite gaišti laiko persėdami Maskvoje ar Frankfurte. Norite nukeliauti kuo greičiau, be reikalo neišleidžiant dar daugiau pinigų. ATA's iš New Yorko į Rygą yra greičiausias kelias. ATA paruosė jums pigiausią ir maloniausią kelionę, kurią Jūs tikrai užsipelnėt. Į viengpusę kainą iš New Yorko ne aukštesnės kaip \$429, ir žemos—iki \$279 spalio mėn., ATA yra vienas iš geriausių pasirinkimų tarp aukštų kainų skrydžių kompanijų.

PATOGŲ PERSĖDIMAI JAV
Naudokitės ekonomiškais ATA's skrydžiais į Rygą iš JAV miestų. Pasirinkite patogius TWA skrydžius, kurie sujungia New Yorko ATA's su Ryga.

SKAMBINKIT JŲSŲ KELIONIŲ AGENTUI ARBA ATA:
800-382-5892.

NEW YORKO
Savaitės dienomis
\$399
Į viengpusę
Keliant nuo 6/1 iki 9/30

Savaitgaliais
\$429
Į viengpusę
Keliant nuo 6/1 iki 9/30

Studentams
\$349
Į viengpusę, savaitės dienomis
Keliant nuo 6/1 iki 9/30

Išskrendant iš	Savaitgalį	Savaitės dienomis
ATLANTA	\$561	\$531
BALTIMORE	\$520	\$490
BOSTON	\$429	\$399
† CHICAGO	\$484	\$454
CLEVELAND	\$520	\$490
DALLAS	\$579	\$549
DETROIT	\$524	\$494
HOUSTON	\$579	\$549
† LOS ANGELES	\$547	\$517
MIAMI	\$569	\$539
MINNEAPOLIS	\$479	\$449
NEW ORLEANS	\$569	\$539
PHILADELPHIA	\$474	\$444
PHOENIX	\$547	\$517
PITTSBURGH	\$479	\$449
SAN ANTONIO	\$579	\$549
SAN DIEGO	\$547	\$517
† SAN FRANCISCO	\$547	\$517
SALT LAKE CITY	\$547	\$517
SEATTLE	\$549	\$519
WASHINGTON D.C.	\$520	\$490

Visos kainos yra nustatytos perkant skrydžius į abu galus
† Per ATA.
Visi kiti miestai per TWA sujungti su New Yorku, lėkiant į Rygą per ATA.

ATA
American Trans Air

Bilietai turi būti nupirkti 7 dienas prieš išskrendant. Taip pat yra šiek tiek brangesni bilietai turintys mažiau suvaržymų. Valstybiniai mokesčiai \$32.95 sumokami atsiimant bilietus. Studentų amžius nuo 18 iki 26m., parodant mokyklos I.D. ATA suteikia patarimus į Rygą iki spalio 30, 1994.

CLEVELANDE ir apylinkėse

LIETUVIŠKOS DAINOS

Spalio 23 d. Clevelando Muzikos mokykloje (CMSS) fakulteto koncertų serijoje dainuos ten dainavimą dėstanti solistė Aldona Stempuzienė.

Mokyklos vadovybė pasiūlė pusę koncerto skirti lietuviškai dainai. Koncerto programą sudarys itališkos, ispaniškos ir lietuviškos dainos.

Dievo Motinos parapijos choras pakviestas atlikti dalį lietuviškos programos. Šiam chorui vadovauja dirigentė Rita Kliorienė.

ATVYKO KETURI BIČIULIAI

Porą metų gorila – Oscar buvo vienišas Clevelando zoologijos sode. Netrukus jis gal susitiks naujus bičiulius – Brooks, Bebac, Moko-lo ir Joe gorilas. Atvykėliai

iš Chicagos Lincoln zoologijos parko turės praleisti 60 dienų karantine, reikalavimas iš kitur atgabentiems gyvuliams. Pagal gyvulių porūšių globos programą zoologijos sodai pradėjo apsikeitimus gyvuliais, kad išvengtų išsigimimų. Lincoln zoologijos parke yra 23 gorilos – didžiausia jų kolekcija JAV. Kai kurie jaunieji patinai pradėjo subręsti, teko juos atskirti ir perduoti kitiems zoologijos sodams.

1990 m. kilo triukšmas, kada iš Clevelando zoologijos sodo tapo išvežtas 30 m. patinas – Timmy. Jis būkai buvo išimylėjęs į nevaisingą gorilą – Katie. Jiedu dažnai būdavo viens kito glėbyje. Direktorius Steve Taylor nutarė perduoti Timmy į Bronx zoologijos sodą New Yorke. Ten Timmy susidraugavo su

kita patele, sulaukdamas – pernai sūnaus, o šiemet dukros. Jo meilė Clevelande nebuvo amžina. Pirmoji jo simpatija – gorila Katie dabar tapo perkelta į Fort Worth, Texas.

PARENGIMAI

1994 M.

• RUGSĖJO 18 d. LIETUVIŠKA GEGUŽINĖ – Programoje pasirodys Vilniaus etnografinis ansamblis, ansamblis "Tėviškė", Kuršėnų kaimo kapela, šokėjai, "Studija R" Dievo Motinos parapijoje 4 v. popiet.

• RUGSĖJO 25 d. Šv. Jurgio parapijos šimtmečio sukakties iškilmų atidarymo šventė. Šv. Mišias celebruos vyskupas Edward Pevc Mišios 10:30 ryto šv. Jurgio parapijoje.

• SPALIO 1 d. Pabaltijiečių vakaras. Rengia Clev. Pabaltijiečių komitetas (Lietuviai, latviai ir estai.)

• SPALIO 8 d. Los Angeles vyrų kvarteto koncertas Rengia vyr. skaučių Židins.

• SPALIO 23 d. CMS Settlement'e Aldonos Stempuzienės Koncertas.

Federal Savings Bank

PRAŠAU APLANKYTI MŪSŲ BANKĄ

HOME FEDERAL didžiuojasi būdama dalis jūsų apylinkės

Nuo 1911, HOME FEDERAL padėjo tokioms šeimoms kaip jūs gauti geromis sąlygomis paskolas ir patarnavimus finansinėse operacijose.

HOME FEDERAL siūlo šiuos patarnavimus:

- Aukštas palūkanas už santaupas
- Čekių santaupas
- Namų paskolas
- Paskolos namų remontams
- ir kitas paskolas labai palankiomis sąlygomis.

HOME Federal Savings Bank

798 East 185th Street, Cleveland, Ohio

Darbo valandos:

Pirmadienio – ketvirtadienio	9:00 – 4:00
Penktadienį	9:00 – 6:00
Šeštadienį	9:00 – 2:00

Telefonas 529-3059

Rose Marie Balogh, Branch Manager

FDIC INSURED

EQUAL HOUSING LENDER

atlanta IMPORT-EXPORT Inc.

2719 West 71th Street, Chicago, IL 60629

Tel. (312)434-2121 1-800-775-SEND

SKOKIE, CLEVELAND, ST. PETE BEACH, NEW YORK, DETROIT, GRAND RAPIDS, KALAMAZOO, BALTIMORE, PITTSBURGH, HOT SPRINGS, ST. LOUIS, ROCHESTER,

Pristatome siuntinius į namus

Jūsų giminėms Lietuvoje, Latvijoje, Rusijoje, Ukrainoje, Baltarusijoje.

Skubiems siuntiniams: AIR CARGO Amerikietiško maisto siuntiniai.

Pratęsiame vizas, ruošiamo iškvietymus.

Persiunčiame pinigų doleriais.

Visos paslaugos atliekamos greitai ir pigiai.

Clevelando skyriaus tel.: 481-0011

639 East 185 th Street • Cleveland, OH

Iš anksto susitarus, paskambinant į

Atlantos Clevelando skyrių, Jūsų namuose

galime paruošti ir priimti siuntinius į Lietuvą.

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.,
William J. Jakubs Jr.,
Keneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185 th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available – worldwide

EXPERTS ON TRAVEL
TO E. EUROPE

passports • visas
prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY FOR OVER
35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119 481-6677

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį
ir ketvirtadienį ----- 9:00 v.r. – 4:00 p.p.
penktadienį ----- 9:00 v.r. – 6:00 p.p.
šeštadienį ----- 9:00 v.r. – 12:00 p.p.
sekmadienį parapijoje --- 11:00 v.r. – 12:00 p.p.

Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000

MATAS REALTORS

NORMLS

Broker RITA MATAS – G.R.I. – state certified
real estate appraiser

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH. 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS – teisinis patarėjas

Dešimties metų mirties sukaktis

A.A. teis. JONAS MOCKUS Korp! Neo— Lithuania filisteris

Mūsų mylimas ir neužmiršamas vyras, tėvelis, tėvukas ir uošvis paliko mus netikėtai 1984 m. rugsėjo 16 d.

Minint šią liūdną sukaktį, Šv. Mišios bus atnašaujamos: Šv. Kazimiero bažnyčioje Los Angeles š.m. rugsėjo 18 d. 12v. 30m.p.p., Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos šventovėje Clevelande š.m. spalio 29d. 5val. 30min.p.p. ir Kučiūnų parapijos bažnyčioje, Lietuvoje.

Maloniai prašome gimines, draugus ir pažįstamus prisiminti mūsų brangų Jonį savo maldose.

Liūdėdami

Žmona Nelė ir vaikai

Rūta, Vilija, Gintaras su šeimomis

Naujausios žinios iš Lietuvos

MOKSLO METUS PIRMASIS PRADĖJO VDU

Kaunas. Vytauto Didžiojo universitetas naujuosius akademinius metus pradėjo rugpjūčio 23 d. Po šv. Mišių Arkikatedroje bazilikoje įvyko iškilmingas posėdis, o šiandien – pirmoji ritmingo kasdieninio darbo diena.

Dabar VDU veikia septyni fakultetai: Aplinkotyros, Humanitarinių mokslų, Informatikos, Menų, Socialinių mokslų, Biznio ir vadybos (beje, labai populiarius) ir Katalikų teologijos fakultetas prie VDU. Norą mokytis šioje aukštojoje mokykloje šiemet buvo pareiškę 849 vaikinai ir merginos, priimta 441. Iš viso VDU dabar yra 2200 studentų, jiems dėsto 270 dėstytojų, iš jų 62 profesoriai ir habilituoti daktarai. Trys dešimtys dėstytojų atvykę iš JAV, Danijos, Australijos, Kanados, Lenkijos, Norvegijos bei kitų užsienio šalių.

Regina Pupalaitytė (AGEP)

★★★

DAR VIENA PARTIJA

Kaune, Maironio literatūros muziejuje, įvyko Lietuvos Teisingumo partijos steigiamasis suvažiavimas. Jame priimti partijos įstatai ir programa, išrinkta partijos taryba (pirmininkas Bronius

Simanavičius, pavaduotojas Mykolas Vitkauskas, atsakingas sekretorius Stanislovas Juodis) ir revizijos komisija.

I LA klausimą, kodėl įsikūrė ši partija ir ko ji sieks, LTP pirmininkas B. Simanavičius atsakė: "Dabar mūsų visuomenėje kaip niekada ėmė klestėti korupcija, nusikalstamumas, teisinis nihilizmas ir kitos negerovės. Kitos partijos ir visuomeninės organizacijos šių problemų nesprendžia. Vadovaudamasi suvažiavimo patvirtintais principais, partija sieks, kad Seimas ir Vyriausybė nepriiminėtų antikonstitucinių įstatymų ir jų nereiktų Konstituciniam Teismui atšaukinti kaip prieštaraujančių Konstitucijai".

Vituolis Joneliūnas (AGEP)

★★★

LITO BYLOJE PASKIRTA DAR VIENA EKSPERTIZĖ

Aukščiausiojo teismo baudžiamųjų bylų kolegija, nuo birželio 30 dienos nagrinėjanti buvusio Lietuvos banko valdybos pirmininko V. Baldisio ir buvusio šio banko darbuotojo R. Purtulio bylą, paskyrė dar vieną ekspertizę. Minėti asmenys kaltinami viršiję pareiginius įgaliojimus ir aplaidumu, dėl

ko buvo atspausdinti blogos kokybės 1991 metų pavyzdžio litai. Teismo ekspertizės instituto specialistai turės nustatyti Lietuvai padarytos materialinės žalos dydį, taip pat išsiaiškinti, kiek litus spausdinusiai kompanijai "US Banknote Corporation" ir Lietuvai kainavo 1993 metų litų gamyba. Ekspertizė, kaip teigia instituto vadovė, bus atlikta per tris savaites. Lito byloje jau apklausta daug liudytojų, tarp jų – buvę Lietuvos premjerai K. Prunskienė ir A. Abišala, buvęs vicepremieras R. Ozolas.

(ELTA)

Štai, kurie padeda išlaikyti

lietuvišką laikraštį

Atnaujindami prenumeratą ir kitomis progomis Dirvai aukojo:

Mitinas O., Fremont Ct.	5.00
Vaivada A., McLean	10.00
Acus A., St. Petersburg	3.00
Kynas L., St. Petersburg	5.00
Čipkus S., Willoughby	10.00
Naujokaitis J., Cleveland	8.00
Auginas B., Lyndhurst	10.00
Ramonis V., Richmond H.	10.00
Bulotienė E., Detroit	10.00
Mykolaitis K., Detroit	10.00
Šukelis S., New Buffalo	20.00
Stungevičius L., Canada	10.00
Biliūnas A., Sioux City	20.00
Polikaitis C., Milothian	10.00
Rastenis J., Euclid	5.00

Visiems aukotojams

nuoširdžiai dėkojame

RUSIJOS ARMIJOS IŠĖJIMO IŠ PABALTJO ATŽYMĖJIMAS HARTFORDE

Rugsėjo 18 d., sekmadienį, 1 val. p.p. Connecticuto pabaltiečių santarvė ELLA, ryšium su taip ilgai lauktu okupacinės armijos išvedimu iš Pabaltijo kraštų, rengia šio istorinio įvykio atžymėjimą. Prie Baltijos laisvės medžio, pasodinto Hartfordo Elizabeth parke Pabaltijo tautoms atstačius nepriklausomybę, bus atidengtas memorialinis akmuo. 1 val. po pietų čia bus neilgos iškilmės, o po to pasisvečiavimas ir vaisės Ct. Historical Society rūmuose,

Elizabeth gatvėje, visai prie parko. Įėjimas visur laisvas ir nemokamas.

Pagaliau, po 54 metų, II pasaulinis karas pasibaigė ir Baltijos kraštuose. Lietuva, Latvija ir Estija, vingiuodamos tarp okupacinių metų paliktų nuosėdų, nelengvai vairoja į ateitį. Didžiausias rūpestis–pavojus grėsia, kaip jau per kelius šimtmečius, iš rusiškos meškos ir jos neaiškių apetitų. Todėl ir ELLA vėl pagyvino veiklą. Kaip užrašyta ant paminklinio ak-

mens prie Baltijos medžio "...pasodintas liūdyti mūsų išipareigojamą Baltijos tautų nepriklausomybei..", susirinkime vėl kartu parodyti rūpinimąsi Lietuvos, Latvijos ir Estijos ateitimi.

Įvažiavimas į Elizabeth parką yra iš Asylum gatvės. Visur yra vietos pastatyti automobilius.

Lietuvius šiuo laiku ELLA-oje atstovauja dr. Elona Vaisnienė, inž. Jaunutis Pijus Nasvytis ir adv. Arvydas P. Janus.

jpn

TRISDEŠIMT ANTRAS

Dirvos novelės Konkursas

DVI PREMIJOS

Pirmoji – 500 dolerių

Antroji – 300 dolerių

skiriamos iš

A.A. SIMO KAŠELIONIO

palikimo, kurį tvarko Korp! Neo-Lithuania

Tema: Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

Apimtis: Novelė turi būti ne trumpesnė kaip 15 psl. mašinėle rašytą, su dvigubu tarpu.

Laikas: Paskutinė rankraščiu įteikti data 1994 metų rugsėjo 15 d. (pašto antspaudas).

Adresas rankraščiams siųsti:

Dirva, Novelės konkursas,
P.O. Box 19191
Cleveland, Ohio 44119-0191

Konkurse kviečiami dalyvauti visi lietuviai rašytojai, gyvenant Lietuvoje, JAV ar bet kuriam kitame krašte.

Paruošimas: Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai privalo būti parašyti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slapyvardžiu. Tas pats slapyvardis užrašomas ant priedamo uždaro vokelio, kuriame įdėta autoriaus tikroji pavardė, adresas ir telefono numeris. Tikslai laimėjusio vokelis bus atidarytas.

Nepremijuoti rankraščiai grąžinami tikslai autoriams prašant, jų nurodytu adresu.

Jury komisija iš trijų narių sprendžia kas premijuotina paprasta balsų dauguma.

TRANSPAK

MAISTO SIUNTINIAI

Talpintuvai į Lietuvą siunčiami kas savaitę.

Skubiems siuntiniams – AIR CARGO

Pinigai pervedami doleriais

Maisto siuntiniai, nuo \$39 – iki \$98.

RŪTA DEGUTIENĖ 216 943-4662

28262 Chardon Rd. Willoughby Hills, OH 44092

TRANSPAK Dirbame nuo 1987

2638 W. 69th Street CHICAGO, IL 60629 Chicagos tel. 312 436-7772
Populiariausias dienraštis Lietuvoje – "Lietuvos Rytas", metams \$149 oru.